

నాంపల్లి దేశములను పట్టును నగు
 మహా రాజుగ్రహంబునకు నామరేడ్డిగా
 దుశ్రీ కృష్ణ దేవరాయలయాంధ్రభా
 వానిలయమునకు నర్పించుగాని
 జ్ఞాని - 30-10-1901

తెలఱు-3-1

క॥

పాంచాలీపరిణయము.

క॥

ప్రథమాశ్వాసము.

క॥

॥ శ్రీరంగేశకుండు చ ద్రస్తుష్కరిణికా భృంగీత సంగీత భాం

ప॥ గీరమ్యక్రతికాత్త నాభి భవభూగీతాశ్రయత్కర్ణుం డ

ర్ణోరాశ్మిప్రతిమాన సహ్యగిరి సూనుక్రోడ దృక్కర్ణ శ

క॥ య్యారంగ న్నకుటోపధానిత భుజాండర్పించు మాఃష్ఠచుల్

॥ తన కోడండముఁచ్రుంచెఁగా తనదొసక ధట్టింబికట్టించెఁగా

క॥ తనచేతక వరమందు వానిశిరముల్ దండించెఁగా యిష్టుపీ

తనయేకుండన కారిఘూతము గుణస్తాత్యంబు గావించు భ

క॥ య్యని నిర్మత్సరు భక్తవత్సలుని బేర్కొండెల్లుఁగా యేరికికా.

॥ బంగరుబూజ్జ పల్కుబడిపైదలి పచ్చనిమేను తన్నిపూ

నీ॥ సింగపుఁబీఁట తెల్లగరి చిన్నిపటాణి కడానివన్నె ముం

గొంగుల తండ్రి పాటబెళ్ళకుం దొలుకానుపు చాలుమోము తె

క్కుంగల వేల్పుమాకుం దనకుంగల యేండ్లోదవించుం గావుతకా.

॥ ఒండరుదంబు పోవెటిచి యుక్కునఁ జక్కని మొక్కలీండనకా

రెండవకొమ్ము తొండమున నేర్పునమాటి మతంగశృంగ వే

దండములక గ్రహించి తనదాసుల కీఁబరికించి హస్తిన

డి॥ క్రుండయి మాయబోయదొరకుం గొడ్డుకై తగువేల్పుఁ గొల్పెదకా.

॥ కాయలా యాచన్నుదోయి బోడనిపాదములవైచెనా వీణ చెలియనిల్చి

నిరుగరంబులమ్రొక్కి యెత్తిమీటినమీదఁ జేవేయసన్నుతుల్ చేసెననఁగ

పల్లికిపల్కుల్లస్థిల నిర్వరమొక్కఁడైయున్న బోడవ్వరన్నజాడ

మ॥ తాగాత్రలాలనా భోగంబుగావంపఁ దానమానంబుల తేనెగురియ

డాలునకు డాలుచెల్లు గాఁ జాలుకంపితమునఁ గంపితమయ్యె విభాత్యశిరము

రాగమున రాగమబ్బెఁగా స్రవ్ణకనఁగ! వీణవాయించు కల్యాణి వాణిఁగొల్తు.

మాసఖులు వ్యాసనాకుజ! భాసక్రీహర్ష దాణ భారవికాళి

నా॥ దాస భవభూతిమాఘ మ!హాసంస్కృతకవి కవిత్రయాంధ్రకవుల్.

॥ ప్రబలమతికొనుచింతుఁ బ్రతిభాకృతిభాషిత భారతీమలకా

గబళిత సర్వదర్శకులఁ గావ్యనమత్కృతి కాళిదాసులకా

- నీచిరతపోలూసులఁ దృణీకృతచామలఁ గాకమాని రా
మ బుధవిధులై బ్రహ్మధనుధి మత్ప్రసితామహానికై చితామహానికై.
- క॥ కుకవి రస కవితనకలము | సుకరంబనుచు డను బుధులు శోధింపమిచే
ముకురము గన్పపుడైకవా | మొకముకురూపము సుయాపమును నేర్పడుటల్.
- వ॥ అని యిట్లుచేవతా కనుకయు శిష్టకవి సమస్కృతియు దుష్టకవి నిరాకృతియు
గావించి పాంచాలీపరిణయ ప్రబంధ నిబంధనంబునకు సమకట్టియున్న సమయ
బున.
- చ॥ తలగడగా నమచ్చుకొని దక్షిణపాణిని జానువంటఁగా
నలవడఁజాపుకొన్న పెరిహస్తముచే నితఁడింతనాఁడె నెక
బలువిడిచి చాడనేచ్చెనని పాదములొత్తు రమాక్షమల్వినకై
దలకడఁచాటమెచ్చుచును నారదుఁడెల్పెడు వేల్పుపొల్పుగకై.
- మ॥ కలలారంగరణించి నన్నుఁబలికెం గప్రేక్షు కోదండ హ
స్తలతాకృష్ట ధనుఃప్రకాండ విగళద్ధారాళ సారామృతో
జ్వలమాధుర్య నిదానచూడ్కుడుత నాంచారూ రదాచ్ఛాదవాం
చలవిచ్ఛేదన సాధుసీధు సముదంచద్దంత వాన్వైఖరికై.
- క॥ పాంచాలీపరిణయకవి | పంచాస్య భవత్ప్రబంధపదసంబంధ
ప్రాంచనము సుహృత్కృతి రాట్రాంచనము సహృద్విలేభకాంచనము సుమీ
గి॥ అల్లసానివాని యల్లికవిగిసాంపు | ముక్కుతిమ్మ నార్య ముద్దుఁబలుకుఁ
బాండురంగసుకవి పద్యంబుహుడువును | గాకమానిరాయ నీకెకలదు.
- క॥ అంచితమతి కృపివీవాస | రింకనకృతి ద్రౌపదీపరిణయము మాక
ర్పించుము తెనుంగుఁగవిత పిరించివిధువెఁ గాకమాని శ్రీమూర్తికవీ.
- క॥ అనినకై మేల్కొంచి విరించిన జనకభునాత్త కనక సుపాతమలో
చన శంపాసంపాత | స్వసుకంపా కంపితాత్మ సుతాపుండరై.
- ఉ॥ దొంగిలి యర్థరాత్రమున దొండరడిపొడియూకువారికై
బంగరుగిన్నెఁడెచ్చిన కృపానిధి యంత్యజ దాసరికై స్వకీ
యాంగముఁజేచ్చు రంగపతి యంగజుతండ్రి మణియకావ్య సా
రంగ విలోచనామణికిఁ బ్రాణవిఘ్నండుట భాగ్యమెట్టిసో.
- క॥ అర్చకులభాతి నవరస గర్భిత సందర్శలహరిఁ గరఁగని భూభృ
న్నిర్భాగ్యుల కేత్తురై దర్శి నిర్భీకపింక దర్శితకవితల్.
- ప॥ అని యుద్యోగించి యద్వైవతాపురందరునకుఁ గాపురందై భద్రాపురంధ్రీకి నూ

క॥ రంభై యసపుంగవ్వరంబునకుఁ గొప్పెరయై యపరిమిత ఘోరపురంబైన శ్రీరంగ పురం బభిసరించెద.

క॥ విలిబరాడనుజాత దేవపూజాగృహం బుభయ సహ్యాభ్యుపా ఘృతయఘామి భక్తాఘ్రిరేనుభా గృప్తియై క్రిందఁబు మునిరాహసాభీష్ట మోక్షదాయి

క॥ తిరుమంగయకృత ప్రధితస్తవసాలంబు చంద్రపుష్కరిణి కా జన్మసీమ భర్తవర్తాది భూధవ తపఃఫలరాశి కాశీవసత్యధాగృప్తరణము

చ॥ కుంతితాన్యోప కంఠసోత్కంఠవస్యః కంఠకలకంఠ మపరపై కుంఠమనద మొత్తప్రవిడారుముంగిటిమొదటిపెల్లు గొంగదొరహుంకుటలరుశ్రీరంగమలరు.

క॥ లయగ్రాహి.

క॥ అంగము శ్రీవేదికి మృదంగము కళాసటికి సింగము మదాధికకురంగములకెల్లక శృంగము శుభాద్రికిఁడరంగము యశోబ్ధికిఁ బతంగము ద్రకిల్పిమఘజంగములకెల్లన్ సంగము సుఖోన్నతిభృంగము వనావనికిభంగము రిపుద్విపతురంగములకెల్లక రంగము విఘాతకిమతంగము గజాళికిశతాంగము మురారికిసిరంగము దలంపక.

శ్లో॥ నింగిబారత్ కపేరజ మునింగిసిరంగం సేవచేసి యా పొంగలిమద్దమింగి విధుప్రకృణోజలమాని మానితో త్తంగ తరూత్తమోపవనియాటి సిరంగములోననన్నవాఁ డుంగను నాయుటంకు టకటాంకుపురంబుల కాపురంబులక.

॥ ఆరంగమునకు నధిపతి సారంగము రంగశాయి సారంగమద శ్రీరంగన్నిటలాంగుఁడు దొరంగద రుణరుణంకృతుల సిరులొసంగుక.

ఉ॥ శేషాచలాధీశ భీషణనిశ్వాస మాతరిశ్వణాని మూకొనంగ నాహోబలాహర్య కాహూకరస్తభ సంభవోద్గత శిఖాశ్రమముదీతి సేహాద్రిదైతేయ సంహరసమయోధ దృష్టిదఁస్త్రాంల సృష్టితాంల హస్తీశైలాజ ప్రశస్తసహజమహాతాళి జాతాపఘన ఘనాష్ట్యంబుదీతి సుభయసహ్యాభ్యుపా మధ్యమోర్విచేరి గామ్యవలిదండిపాశ్చర్యైఁ గడమపడక పవ్వలించిన శ్రీరంగభర్తకర్త చల్లఁగాఁ జూడఁజెల్లదె యెల్లజుల.

శ్లో॥ అప్పదిద్దినవాని యటులు పేసినదాఁక బొమ్మలాటలుగన్న భోగిపగిది మధుమాసగమన తామ్యన్తానసునిమాడ్కి వాసిగా నాఁకొన్నివాసికరణి స్వసమాసుహృద్విశాశ్రోత్రి విధమునఁ బారబొమ్మదరం భరసిరాధి బహుకాలకృతీరో భృంగసంగతుభంగి బహుసహుంకతాంతభావుభాతి

నుభయసహ్యాగ్భవామధ్యమొదవెనఁచు! నిమరవోయెదోలేదొకన్ దెకపుచున్
పూర్ణకరుణామృతమాచల్లు భోగిభోగ! ధాగబిశా! తు శ్రీరంగపతిఁదలఁతు.

మ॥ కటిచక్రంబు గళంబుకంబువు ధనుకకాండంబు భూరిల్లికా
కటి రోమాళితలంబు ఖడ్గము ఘజాద్వంద్వంబు దండంబు లె
పుటికికా బ్రోవఁగ పందిబృందముల నేర్పాటొప్పఁగాఁజేయు ముం
గిటి రంగన్నిధి రంగభర్త నితరుల్ కీర్తింపఁగానెత్తురే.

ఉ॥ ఎన్నఁడు సహ్యాభూభవన మించుకగాంచుట తాపమాదు టిం
కెన్నఁడు సప్తసాలగమనశ్చితమెన్నఁడు గారుడధ్వజ
ప్రోన్నతిఁజూచి యడ్డపడఁబోవుట యెన్నఁడు పన్నగేంద్ర శా
యి న్నినుజేడుటెన్నఁడొకొ యిందిరమందిరు రంగమందిరుక.

ఉ॥ ఉండిన శేషశైలమున నుండుట చక్కన కాకయున్న పే
దండ నగప్రకాండపతి దండనయుండుట లెస్స యట్లుగా
కుండినఁ గుండలీంద్ర శయనోపరిశాయి నిమకభజించి నీ
యండన యుండుటల్ సుఖములంద్రు రమావిభు రంగవల్ల భుక్.

సీ॥ రావణకుంభకర్ణ ద్విపేంద్రములకు సింగంపువేయి మారంగశాయి
తొంకలపంకాంధ మింకింపఁదగు పొంకపుం గన్నదోయి మారంగశాయి
కన్నబిడ్డలతేవఁ గాందిశీకులఁబ్రోవ బంగారుతాయి మారంగశాయి
పడవడిపిల్ల గీర్లడియనికిడ నాధునింగూడు రేయి మారంగశాయి
నింగితజ్జులవోయి మారంగశాయి! మంగయబలూఁతచేయి మారంగశాయి
యంగదభృతానుయాయుమారంగశాయి! భృంగసంకాశకాయిమారంగశాయి

సీ॥ పాఁపపూపాన్యుమై బవళింతగన్నవాఁ డడియని ప్రోల్కొంగంబయినవాఁడు
తలగడసొంపుగా వలచేయిడినవాఁడు తొడఁజూచు నెడమకేల్కడిమివాఁడు
పుడమిలచ్చియునొత్తు నడుగుఁదమ్ములవాఁడు పడమటితలయలపిఁ బరగువాఁడు
బేజేతపసిపాట చొప్పింకవినువాఁడు తాతపొక్కిటిచక్రే దనకువాఁడు
మేటిగుడికిట లేడింటమెలఁగువాఁడు! గాడ్పుకడలికవాఁకయగ ద్దవాఁడు
తొంటికబ్బంపు మొదటిపల్కింటివాఁడు! కలఁకగడకొత్తు మాపాలఁగల్గి నాఁడు

క॥ ఏతాదృగ్భృతికంబుధి జాతాదృక్పకజాత శాతదృగ్భికికా

వాతాహతిజాతాంబు! వ్రాతస్రోతస్సేనీ నివాసయేతికికా.

క॥ పంకజగేహగృహికికా! గుంకుమ సంకుమదళంక ఘమఘమిత హిమై
శాంకసుపరిమళిత విమా! నాంక బహిర్మహిత మంటపాంగణమహికికా.

- క॥ శ్లోకసప్తకసప్తసహా భ్యసనామితకిసలరసన పర్యంకునకుకా
 పసనాభ్యసనత్యసనా భ్యసనకృత్యైవసూత్య పర్యంకునకుకా.
- క॥ సంసారచరసంసారసా హ సంసారమేఘునకు ఘృణామోఘునకుకా
 గంసాసురపింసా భరశంసాభరణునకు భక్తజన శరణునకుకా.
- క॥ కాస్త్రభమణి ఘృణిఘృణ పయస్త్రోమిక్యత భుజాంతరాంతద్యుతికికా
 నిస్త్రుల తులకీభృంకికా గస్త్రురీరంగ పతికికా గమనాకృతికికా.
- వ॥ అర్పితంబుగా నాయెనర్పంబూచిన పాంచాలీఁరిణయంబునకుఁ గ థాత్రమం
 బెట్టిదనిన.
- క॥ ఆయాజ్ఞ సేనతనయా జాయాకళ్యాణకథలు జనమేజయ భూ
 నాయకుఁ డడిగిన చైతంపాయనుఁ డిట్లనియె సరసభావా ప్రౌఢికా.
- క॥ పాంచాలదేశమున రాజించు గాంపిల్యపురము నిజసాధకభా
 కాంచనఘట ఘట్టనగళి తాంచితరవివేమి నెచ్చయదవప్రచై.
- క॥ పాంచాలరాజధాని ప చజనుల్ ధీత్రపంచ పంచమగురూ
 దంచితమంచిక లాహవ పంచముఖుల్ భూవివిభవ పంచాస్యులహా.
- సీ॥ అచటిప్రాజ్ఞుల కమర్త్యాచార్యుఁ డజ్ఞాతసృణితి పతికవాసి పవిత్రేలియూ
 అచటి రాజనివాస మస్త్రాసరాభ్యాస భాగ్యంబునకుఁగాచు భార్గవుండు
 అచటి కోమటుల యక్షాధ్యక్షుఁ డవసరంబై యప్పుపదియెనులడుగఁబంపు
 అచటిరెడ్డికొమాళ్ళనల హలాయుధపాణి నాఁగునకడుగు ధాన్యంబుకొంత
 అచటి యొకపాటివీర మదనాస్త్రులకును నెత్తుగున్నుల దిక్కులమ త్రకరులు
 అచటిలేరాచలాయంపు టలఁతితేజి కింతఁజెందవతరబడి యింద్రహయము.
- ఉ॥ కొండలువ్రక్కలించుకొని కుండలవంచినజాడ జాఱఁగా
 నుండుమడ్చప్రకాండము పయోనిధిదాఁటి విరోధిఁడత్తయః
 కాలండము తొండముంగొని తగన్నెగఁజిమ్ముచు బైటవైచు వే
 దండములుండుఁ గొండలవిధంబున నెప్పుడు నప్పురంబునకా.
- మ॥ కటకక్షోణి తురంగసంఘములకుకా గంజాపుతేజీల కు
 త్కటపాదం బూదనంగమీకునడ మీకా నిబ్బరంపంగ మె
 న్నటికికా వేరని పోరుదీర్చ నడ్డుమందాముండి యింద్రాశ్వముల్
 నటనల్ నేరిచెఁగానిచోఁ గనుటెటుల్ ధారాధరతోన్నతుల్.
- శా॥ చూడంజూడ నాయారముల్ గులుకు రాజుల్ రాజమార్గంబులం
 గూడంగూడ విరాళిఁడేల్చిన లతాంగుల్ తల్లతాంగుల్ కడుం

చాడఁచాడ మనఁబులిఁడగిన సమ్యగ్గాయన గ్రామణుల్
వాడన్వాడ గణించనొప్పుదురు తేవల్ గుప్పు నాప్రోలునక.

శా॥ కాంపిల్యప్రచుదామణుల్ మణిశలాకా రూపరేఖాకళల్
శంపావల్లి మత్తల్లి కాతను శిరీషల్ పూర్ణిమాసక్త న
క్తంపాకంప పరంపరాద వడనల్ తారుణ్య నైపుణ్య సూ
ర్యంసశ్యద్భృతమధ్యకార్య లఖిలశ్యామాభి రామాకృతుల్.

క॥ అమ్మేటికోట పట్టుంగొమ్మయగుం బాడవునకుఁ గొమ్మలపై లేఁ
గొమ్మలజేబేమూఁకుల గొమ్మలకొననున్న విరులకోతలె గుఱుతుల్.

క॥ ఆప్రోలుచెప్పనొప్పుగు నప్రోలుఖలఖలారి వరధాన్యహతి
క్షీప్రకర ముసలవిసరాబ్జ ప్రద్యోతన కులాధిపప్రకరంబై.

చ॥ ద్రుపదుఁడురాజు తత్పురికిఁ దుంపిలభృత్య ధరీకృతామర
ద్రుపదుఁడు సద్రురర్థ విరోధిరోధి మణిఘృణిస్ఫుర
ద్విపదుఁడు చక్రవాళ పరివేష్టిత భూభువనార్ధి సైంధవ
ద్విపదుఁడు శాశ్వతాత్మ శమభిద్విపదుండు నృపాలమాత్రుఁడే.

క॥ ద్రోణాచార్యుల సమరక్షోణిని నిర్జించునట్టి సుతు వాసవభూ
పాణిగ్రహణార్హం గౌళ్యాణిఁ దనూజాతం గాంతునని యతఁడంతక.

శా॥ గలగత్తిరము చేరి యాద్రుపదభూకాంతుండు కాంతారవా
సుం గళ్యాణ గుణాఘృణా బునిధి యాజుంగోరి యాచార్య వ
ర్యుం గావించి సమ స్రసంయములు పేర్కోఁ బుత్రకామేష్టి చే
యతగా సాంగసమాజులతి గ్రహిళమా నామోమకుండంబునక.

శా॥ జ్వాలాభీల విశాలదేహుఁడు మహాచాపాని భాస్వత్కరీ
టాలంకారుఁడు వర్తధారుఁడు శతాంగారూఢుడై పుత్రుఁడ
క్కిలింబోలి జనించె వెంటనె మృగాక్షీరత్న మత్యుల్లస
ద్భావేందూపమఘాల బాలవికసత్పద్మాస్య జన్మింపఁగక.

క॥ ఇంచినచేడుక నపుడుడయించిన సుతకృష్ణ సుతుండు ధృష్టద్యుమ్నుం
డంచు సశరీరవాణి విరించినముల్ మెచ్చ నుచ్చరించె నిజేచ్ఛక.

గీ॥ యజ్ఞ హుతవహ్ని నియించు యాజ్ఞ నేనిసంజకడమబ్బు నడుచక్కిచంద్రరే
చిగురుక్రొమ్మాచేరిన చిన్నిచిలుక నిచ్చలపుఁగెంపుతాళిలోఁ బచ్చవోతె.

క॥ ఆక్షితిపతియాజనకుక దక్షిణధేనువుల లతుడయచేసి ప్రజ్ఞ
రక్షించి సుతులక్షద్వజా వీక్షించి ప్రమోదలహరి విహరించె రహిణ.

శా|| భూఃఖ్యాతముగా మఖాగ్నిముఖ సుపూర్ణోపయా కోకిలా

దేవీగర్భ సుధార్ణవామృత సముద్రీనిద్ర వామ్నంచు హే

లాపైధూపల సౌధవీధిల జోలల్పాడి యాడింతు రా

లాపణ్యంబుః భువో వధూమణులు తొట్టుంబెట్టి రాజాత్మజ్జ్.

గీ|| కోకిలావే. తయః పించు కుచములించు|కోకిలాదేవి మధుమత్తకోకిలాను

లాప ద్రుపద వధూటీలలామ యొక్క|నాటం బెంచుకుమారులం బూటంబెంచె.

క|| వ్రాయంజదవక్తగేయమ| జేయతజేయంగ సాముచేయక్త భండా

ప్రేయక్త హయమెక్క సుపా|ధ్యాయులకడ చాట్యమున నె ద్రొపదీసేర్చెక్.

ఉ|| ఏయుంగతోరమార్గము లివ్వలికవ్వలి కద్రదూయంగా

ప్రేయు ధరాస్థక్త సవిళి పెంటనె గాంగర్పురంబులేనంగా

జేయును సుగ్ధమాంచములు చెట్టును జట్టునుగొట్టి విట్టుగా

నాయనలాయనప్రభవుం డాయన యావనగర్వసంపదక్.

క|| అచ్చిన్నిచెబువ దాంగన| ముచ్చిళ్ళును నాల్గుకంబులులయాటలు మే

ల్పచ్చులును గచ్చకాయలు| నచ్చన గండ్లాను సరివయస్యలతోడక్.

గీ|| మూంగుందేట్లన మంగురులో ముడికింగూడ| రేంగుంబండ్లన తొమ్మునరేంగునట్టి

లేంగుచములాండుపోడిమితోంగుమారి| గోంగుం గామవిధంబునఁ గొంతయొదిగె.

ఉ|| చొక్కపుంబట్టుగట్టి పిరిచుట్టుగం బట్టుముంజుట్టి చూచితా

గ్రక్కుంబైటవైచుం బ్రజగన్గొన ముంగిటికేగి దాచిచా

టక్కడంగోరు నాత్తపతి యాద్దుం డాననంబొయి కీర్నముం

జక్కగవాంచు నిందుముఖి నైశవయావన స. ధిసంధిలక్.

ఉ|| చొక్కపుచుల్లె మొగ్గలయి చూపఱుకక్ బదరీఫలాబుల్లె

చిక్కని పోకల్లె విరులచెడ్డయి గడ్డపునెమ్మపండుల్లె

చక్కని బొంగరమ్మలయి జక్కవల్లె యపరంజిబించెల్లె

ముక్కులునిక్కి పిక్కిటితె ముద్దియకుం జనుగప్పి గుబ్బులల్.

క|| జగిలోజగి మొగమునకుక్| బిగిలోబిగి చన్నుంగవకుం బేదటికములోఁ

దగుపేదటికము నడుమున| కిగురుంబోడికి వయోమహిను వహికెక్కెక్.

ఉ|| కన్నులువిప్పల్లె నగు మొగంబునకుం దగునన్నెదెచ్చె నుక్

జన్నులుగొప్పల్లె యురముచక్కికి వన్నెయదెచ్చె పెన్నెరుల్

వన్నెయదెచ్చె సోగలయి వాటపుపెన్నునకుం గటితటం

బున్నతిగాంచికొనున కహూయన వన్నియదెచ్చె నిచ్చుటక్.

సీ॥ కచపాలెరుచితేలి గప్పగప్పినయప్పడె వికిలి బల్లివట్టిచుకొనియె
జఘనభారము కొంతజనియించినప్పడె రథమునకలఘు చక్రంబుమచ్చె
మందయానప్రాధి సంఘగొన్నప్పడె యంచతేజంగట్టె నరదమునకు
గొప్పలు గుబ్బలైనప్పడె జైత్రయాత్రకుం బూర్ణఘటు లెనుర్పడియెననియె
నింతిబామతీరుగనిన విలైక్కువెట్టెఁ జూపుక్రొవ్వాడిదేటిం దూపుదొడిగె
బంచబాణున కెటువంటిబలిమియెంత జయముగలిగించె బాంచాలి జవ్వనం

తి॥ సెంగము లెన్నిపుణ్యములుచేసెనా యేమితపంబుగాంచెనో
భృంగములుం గురంగములు నేసుకృతంబొనరించెనో నదీ
భంగములుక భుజంగములు బాపుచె ద్రౌపదియంగములజలె
సంగతిగన్నవంకంగద చాలఁబ్రసిద్ధములయ్యె నిధరక.

తా॥ కాంపిల్యంబున కెంతకీర్తిగలిగెక గాండీపికెంతజ్ఞు నై
లింపప్రస్తుత బాహుతేజమల కీర్తిజ్ఞుల కెంతయ్యె నీ
మృంషప్రాభవ మెంతవార్తదగె బాంచాలోర్వి కెంతర్హితక
సంపాదించెను యజ్ఞ సేనుండిల బాంచాలీ విలాసంబులక.

క॥ ఈరీతి వయసువచ్చిన నారీతిలకంబు శుభమునకుం గౌతేయుల్
రారే వత్తురు దానుని రారే రాయడ స్యయంవరము చాటించెక.

తి॥ చాటినవార్త దిక్కులం బొసంగవినంబడినం గలింగ క
ర్ణాటకలాట భోట కరహట వరాట వసుంధరాది రా
డాటము హోటకప్రకట శాటికిరీట వినుత్తురత్తుముల్
పాటిలదాల్చి రాదొడగెం బాటలగంధి వరించు నీటులక.

సీ॥ కటకంబుచేరి కీకటభర్తపనిచెక్కడపుం జొక్కటపు మకుటంబుదాల్చె
మకుటంబుగాదని మగధనాథుండు ధగధగలీను కుళ్ళాయి తగధరించె
గుళ్ళాయిగాదని కొనచుంగుపిడుపుతో ధహలాధిపతిచుట్టెం దగడిపాగ
పాగగాదనుచు లంపాకపాలుండు గట్టెంజెంగావి సరిగంచుజిగిరమాలు
మతీరుమాలుపుగాదని మత్స్యనేత చెంపసిగె గెంపుతాయెతు చేరుజేచ్చె
గోరసిగమానిసెరి సేనకొప్పుండెట్టి మొగిలిరేకులు ముడిచె గాంభోజవిభుండు.

సీ॥ భోటభూభుజాంగాంచి లాటభర్త లలాటపట్టి గప్రపుంజక్క బొట్టుపెట్టెం
జక్కబొట్టందంబు చూచికాదనిత్రోచి రేఖమిట విభూతిరేఖదీర్చె
భూతియేతిరంచు బోనిచ్చినీట నామంబుపదనిచ్చి నాభిందీర్చె
నాభినామముపుచ్చి శోభిల్లున్ముగనాభి కలికపోలిక తిలకంబుదదై
నీటుమీటాయెం బాంచాలినినువరించునంచురాకొట్టు టట్టు మోచుట్టెచూచి
యట్టులైనను భట్ట నాకట్టువర్గ మిక్కడనెయ్యె ననుచు నీలుక్కనలిగె.

శా॥ ముష్టిగ్రాహ్య బహూపవీతకము దోర్ములా చ్చపహ్నోటికం

బహ్మధ్యాయ సమస్తపుస్తక వృతవ్యాసమ్ము రుష్మానిమ
త్కప్తాధోంశుక నాగవల్లి తురగగ్రహంజలి స్వప్తియా
శిష్టగ్రామ్య సుధీజనమ్ము చనుదెంచెం దత్సరీవీధికిక.

నీ॥ ఇష్టదేతెంచితిరే లెస్సలా మీపురాణంబు విందురాచవారు
రామవధానికి డ్రేమమా సామమాద్యంతముల్ మావద్ద నభ్యసించె
మాఁమ్యుడే వారిమాధ్వరి పిన్ననాండ మునుచెప్పితిమి కాండత్రయంబు.
సోహూహే హా కంటిమే హరిక మనజనార్దను సూత్రపాత మెందాకవచ్చె
నారసింహయవేరిటి నడిమిపాని వడుగుచేసేతిరోలేదా పడుచుపెండ్లి
వింటిమేకద యనుకొండ్రు వీధిజేరి యుత్సవముం జూడవచ్చిన యాశ్శద్విజులు.

నీ॥ దట్టరంబుగ నిటలవట్టిం బట్టియలుగాండెట్టిన తిరుమణుల్ వేటులెగయ
గట్టిగాండ్రబవన్న కట్టుగాంగట్టిన శీర్షంపుండరుముడి చేలెగయ
మడకతోంబట్టు పచ్చడపుం గప్పలలోన జగ తిరుమణిపాడల్ సందడింప
సొకచంక దిరిపగూడొక బుజంబునం దివాసానిన ముదిపిళ్ళ డంటినడువ
నశఘునింగరి యుప్పళియప్పయాళు వారుభట్టరు పాటరు వడఘనంబి
యప్పగా రాదిగాండల యఖిలదేశవాసు లాచార్యపురుషులు వచ్చిరచట.

క॥ పుఁమిన్నొకారింపిన వడితోడ జేయాది శ్రీనివాసయగారే
యడియేనని యొందొరులుం | బడి రయగాం ద్రసలుపెంబట్టన కచటక.

ఉ॥ చేదలిరద్దముక గొనలజేరిన వెండికడెంబులుక మెడల్
పాదములుక సెసల్ పసపువట్టెలు వీనుల లక్కయాకులుక
బాదుకొనంగం బుట్టములు భాసిలద్రోట్టడువంగ నేర్పరుల్
వైదికజాతి ముత్తయిదువల్ చనుదెంచిరి ప్రోలుచేరంగక.

ఉ॥ జెట్టియు బక్కగొల్లయును జేటికలిద్దలు బంట్లు నెత్తిపై
బెట్టిన బోనపుట్టికయుం బెంచినదాదియు మైలసంతగొ
న్నట్టిహయంబుపై యరుసునప్పల బావనవెచ్చగాండు రాం
జుట్టపు రాచపల్లకులు చూడంగవచ్చె నృపాలువీటికిక.

చ॥ పసపిరువుంత మోమిరచ పట్టుపటంగము చీరగట్టి తాం
గనివీసి యమ్మకమ్మునకుం గానివిజాళ్ళు నమల్పాలంతితో
ననిమి బుజంబుపై నిశువునాని కఠీరటిక గూనలమ్మకో
కేసంగిన కట్టుగట్టి యొకయింతి నడంగని రూరం గోమటుల్,

ఉ॥ విద్దులఁజూచి మెచ్చటల నిద్దఱుముగ్గురు నవ్వులాడుచో
గ్రుద్దుల గుంటుపోక కొఱకుఁ బసఁసుట్టుల జొన్నదుక్కిలో
సుద్దులసుద్దువుం బరువుఁజూపుటలం బెడమూటవట్టులఁ
గద్దటికోడెరెద్దు నడగాంచిరి గంజిమడుంగు రింగులఁ.

ఉ॥ కట్టిన పెద్దపుట్టములు కమ్మలతోఁబడి కేల్గళంబులం
గట్టిన వైడిపాదములు గన్నడభర్తల నింటవద్దనే
పెట్టి తనూజుఁడల్లుఁడును బెద్దటికంబున కంటివెంటరా
దిట్టలు రెడ్డిసాను లరుడెంచిరి పుక్కిటి వీడియంబులఁ.

ఉ॥ నట్టువముట్టుకాండ్రు తెలసంబొరికుండలు పువ్వువండలుఁ
బట్టిన బూదిగిన్నియలు వశ్యైరముల్ పయిగంటమగ్గవుం
బట్టురువారమట్టు శివభాషనతండము దండఁ గోడెకాం
డ్రట్టునిటుఁ బరాబరుల సగ్రమునం దతికారులేగఁగఁ.

శా॥ వీక్షానద్ధ విశుద్ధయాన మసకృద్వీటిద చేటీసుతాం
సమృద్ధాత్మకరంబు పశ్చిమచర స్వస్వర్గ సంధాయకా
భ్యుత్థానీత భటార్థకంబు జననీతాలక్రియం బర్థ
వన్నిజ్ఞేపంబు దిగంతదేవగృహ గాణిక్యంబు చేరెంబురిఁ.

శా॥ లంకారాజ్య ధురంధరాభిముఖ లీలాభాష్య కృద్భవ్య ప
ర్యంకాభోగశయా శయార్పిత గదాహంకార నిర్భిన్న ని
శ్చంకాతంక విశంకటాసుర శిరస్సంయుక్త ముక్తామణీ
పంకానద్ధ కిరీటపాటన పటుత్వాశాయథా శాంబరా.

క॥ విట్కంభాణ ఘృణీ ప్రావృట్కాల పయోదరచిత వేణువినోదా
మాట్కుదుత నాచమాముఖ నిట్కాముక సకలసుకవినికర చకోరా.

పంచచామరము॥ మరుద్వృత సుధాప్రవాహ మధ్యహృద్య మందిరా
మరుద్వృథా విరోధకృద్వి మద్దనానికుద్దనా
గరుద్రథాతుకార్థ బద్ధగంధ వాహనా
గురుద్రథార్థి కాష్టగుప్త గోత్రజైత్రకీర్తికా.

గద్య॥ ఇది శ్రీమద్రామభద్రభజన ముద్రకవి పట్టభద్ర కాద్రవేయాధిప వరసమాగత
సరస సారస్వతలహరీపరిపాక కాకమానిప్రబోధ బుధకవిసార్వభౌమపాత్ర
రామలింగభట్టపుత్ర కొండిన్యగోత్ర భాగధేయ మూర్తి నామధేయ ప్రణీతంబైన
పాంచాలీపరిణయంబను మహాప్రబంధంబునందుఁ బ్రథమాశ్వాసము.

పాంచాలీపరిణయము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

క॥ శ్రీరంగధామపోషిత సారంగలలామ చక్రశంఖవ్రేంఖ

ద్వోరంగసీమకమలా సారంగఫలామల స నన్యస్తకరా.

వ॥ అవధరింపుము జనమేజయునకు వైశంపాయనుం డిట్లనియె.

చ॥ గాంధారీతనయాగ్రణీరచిత లాక్ష్యగేహ భూహవ్యవా

ట్సునింజిక్రక యేకచక్రపురి ఖిక్షాదీక్షసంసార దు

స్సింధుందాటి ధరాసురాకృతులతో శ్రీసత్యవత్సాత్మజా

జ్ఞం ధర్మానిల శక్రభూముఖులు పాంచాలోత్సవోత్సాహులై.

చ॥ అలఁతియరంగుముంజవికె యావపుబూడిద పూతశకేత పెం

కలను దురందునిందు ఘటితాక్రయధాన్యపుం గువ్వలాసనం

బులు గొటెతోళ్ళు జాగిలపు ముంగిలిచట్టులు చట్టిమూతలుం

గలుగు కులాలగేహము ప్రభూణముచేరిరి పాండునందనుల్.

క॥ అట్టియిలుకావుం బాడగని సెట్టి యీపూటకటి వనించెదమివ్వు

పట్టని యచ్చటఁగుంతిని బెట్టి నృపులుచనిరి ధరణి భృష్మణిపురికిన్.

వ॥ చనిచని పలుచని రాచనియంబులు దెలుపని వెలిపాకెంబులు గడచి వడచిక్కు

లడంచిన జడ చిత్రవర్ణ పర్ణతూర్ణ రతగవతగ్మత గాత్ర శతపత్ర కులముకుళ వికలి

తా కలితాభినవ సౌరభ సౌభాగ్యనభస్వద్విభవ పరాభవ విభావిత భామినీరతిశ్రాంతి

భారంబగు పరిఘాపారవారంబు విడిచి యరాబులోనడిచి ధరాసురాంబుదనికురుం

బంబు వెంబడింబడి యంబడరిన యంగడియంగడిం గడుపింగడించిన కాంచన

చరణపట్టాంబర డంబర సూతనకేతన చామరస్తోమ రమణీయమణితోరణ వారణ

జపాకింఠయప్రసూన నానావితాన కాయమాన వితానంబు లవలోకించి కించిదవ

కాశ రహితప్రవేశ కురుకుకురుకాశ కరూశ కోసలాది దేశాధీశ సేనాబంధుర

స్కంధావారంబులు చేరి తదీయ భూరిభేరి శంఖపణవ కంఠాణాది పుంఖానుపుంఖ

విశృంఖల ఘోషణాశేషమానుష కోలాహలంబులచేత సూటాటు సంతలేకీభవించిన

భంగివెయ్యారులుపైయేరులు దెంచుకొన్నతెఱంగునసప్తమంధరమధిత సకలసాగరం

బుల చందంబున ఘూర్ణిల్లుచున్న ప్రజంగాంచి యమౌవ్యనీ చిరకాలదర్శన కృత

ప్రణామోపగూహనంబును బరస్సర బంధువృత్తాంత ప్రహృష్టంబును హరిద్రాముద్రిత

పరిణయపత్రికాపతనకంపితోత్తమాంగంబును గగనయంత్రవిలోకననిటలతటఘటిత
ద్రస్యతీహణియు నిజసహచరఘోషాద్విద్యోగముమూర్ఛుమూర్ఛామూతలాహ్వన
పాదాంగుష్ఠద్విర్భోజిష్ఠదానావలోకియు శ్రవణరాహిత్యహస్తమస్తాభినయవార్తా
ప్రవర్తకంబును ద్రౌపదీకృశోదరీదర్శనవసంతసమయావ్యధారథాంగాప్తావ
లోకనాకులంబును బాంచాలీసమాగమనకాలక్షేపనిజనివేశపానఃపున్యగమనా
గమనకేవలవలమానమానసంబును నైసమానవసంఘంబునడమంజూచ్చిసమీహిత
సమీపసమీచీనచీనాంశుకాంచలసంసృష్టిమాత్రసంతుష్టచిత్తులను వృత్తవక్షో
రుహముఖక్షణదాధ్యక్షవీక్షణక్షణక్షణక్షణక్షణక్షణక్షణక్షణక్షణక్షణక్షణక్షణక్షణక్షణక్షణక్షణ
సమృద్ధమధ్యమిథ్యామధ్యహాసత్కులటాకులస్థలకులవిమర్శిదూరదర్శివివశ్చ
ద్విటులను సనేకహాససంబులకగవడియొందొరులం గొంగులాడినీ వ్యవసాయ
వ్యవహారముణవ్యాజంబులకెమరుపలుకులం గొట్టులాడునాగ్రహారికగ్రామ
ణులను గాలుమెట్టుటకుం గేలుదట్టుటకుం జీరచించుటకుం గేరడించుటకు నిష్ఠం
కించి ముష్టేముష్టికగచాకచింగలహించువారలవహించుకొని చేపట్లకుం బూను
జానపదులును బదుగురైదుగురత్తటినుద్దలై పిడిగ్రుద్దలూఁడుకుం గాలుద్రవ్వు
నితరేతరతృటితోపవీతజానుతలాంగుళిపంచకసంచరమష్టపరిభ్రష్టపరిణయా
ష్టాదశవత్సరమత్సరభూవియచ్చరవత్ససముచ్చయంబులనుజూచి సగుచు సవ్య
సాచిముఖులు కృతహేమామధూమప్రకాశంబువినిర్మితయంత్రమత్స్యంబుగంధా
క్షతమాల్యసమర్చితపంచకాండప్రకాండకోదండదండంబుచతుశ్చీమావరి
వృతకుఘమవాసనాలంకృతసర్వసర్వంసహాధిపవిరచితసమంచవ్వంచసంచ
యంబుపాంచాలగోత్రాకళితవేత్రధారాదూరనివారితమనుజప్రజంబుమహా
రాష్ట్రభటభుజాలంబిచర్మభస్మికాశస్త్రవస్త్రికాధూతధూళిపాలిభరంబుకమ్ర
సామూఢిధూపఘమఘమాయమానంబగురంగప్రదేశంబుప్రవేశించిరంత.

ఉ॥ చుక్కరచెట్టిగట్టిమారుముంజిచొకారపుముత్తియంబుచే
రుక్కయమర్చిచెక్కులనుజొక్కపుపంజులకమ్మలుంచియ
మ్మక్కనమీలుమేలుకడియమ్మలుగొమ్మనివ్రేలివచ్చరా
చెక్కడపుంగరంబుదయచేసితనూభవదల్లివంపినకా.

గీ॥ తెలువవైదండయండియండియలుమోయగిగంకణకరాజ్జహతిగాంచిగల్లుమనగగ
గచభరకుచావలగ్నముల్కంపమొందగిగంబుకంధరయంతఃపురంబువెడలి.

నీ॥ పాదముక్కుటిపట్టుపరపువైబవళింపమెట్టికవైయంఘ్రిమెలతయొత్త
సవటుపైమెరుగూఁతహస్తతలంబొప్పగడమకేల్విడిబంతిగౌఁగిలింప

సౌకకపోలమునభి సూక్తికేఁబనియాన సౌకచెంప మకరిక కొడఁబడంగ
డాచూడ్కి నుకురతటంబు పైఁనటియింప వలచూపు చేమోడ్పునెలువఁబిలువ
నడిమిసావడి కొక్కిరితపడమరంట| చక్కిచిక్కొమ్మ తుదవసల్ నిక్కుచొక్క
టంపు టేకాంతసౌధంబు టాకులోన| యువతి పాంచాలి కొలుపున్నయవసరమున.

ఉ॥ గల్లతటంబునం జెమటగ్రమ్మ చుటాహుటి జోటివచ్చి యో
పల్లవహాణి నిక బిలువఁబంపి నన్నిట రాజుగార నం
బల్లకియెక్కి యా దొరకొమారిత గొల్లలు సౌవిదల్లులుక
జిల్లరదాచు లూడిగవుఁ జేడెలు చెంతల సందడింపఁగక.

ఉ॥ కట్టులుకట్టలై తనదు కట్టెదుటక జయవెట్టి పాటనల్
పెట్టెడుసాము పెట్ట తొరబిడ్డయి పుట్టుటకుక ఫలంబు నెం
దిట్టి యొయారమిట్టి యొఱపిట్టి గభీరత యిట్టి రాజసం
బిట్టికుమారిఁగంటిమె మహి న్నుహియంచు రహి న్నుతింపఁగక.

క॥ అల్లనఁజని రంగస్థల | మల్లంతటఁ గాంచికాంచి కాంచితఘంటా
వేల్లన్నది కటికార్పట్టి| బల్లకిడిగి పల్లవోష్ఠి పదచారిణియై.

సీ॥ బెత్తమెత్తి రుమాలు బిగివెగ్గఁగట్టిన హెగ్గడుల్ కైవార ముగ్గడింపఁ
గడవ న్నైయడపంబు గట్టిపావడచెక్కి శుకవాణి తెలనాకు చుట్టియొసఁగ
నోర్కూల రుచితటిద్దురులు తోరణకట్ట రమణుత్తిద్దలు చామరములుబీవఁ
గంకణవక్త్ర నికవ్ణఁబు జక్కిణిద్రొక్కఁ గరణియాన యొకర్తు సురటి విసరఁ
బిక్కిటిల్లిన చనుకట్టు బిత్తఱింప| ఘోయలరిగ లిందుముఖు లండసెఱిసివట్టఁ
గడవ యుడిగంపుఁబడఁతుకల్ కదియ నరుగుదెంచెఁ బాంచాలిరంగ ప్రదేశమునకు.

సీ॥ సెఱిపెట్టికట్టి నందుచెంగువైఁ గాంచికాఘంటికల్ కళవళింపఁ
గులుకుగుబ్బ ముటుంగు కొంగులోహారాలి లేహాక్తికంబులు లెక్కకొదవ
వెలలేసిసీరు కెంపులకమ్మపంజుడాల్ తేటచెక్కులఁ బిల్లదీపులాడ
లలితసీమంతలలంతిమణిశ్రేణి వేణిశ్రోణీభర షోణిగునియఁ
బాణినింద్రాణి కడియంపుటాణిపాణి| ముత్తియంబులు వెన్నెలమొలకలెత్త
మట్టియలుష్రాయ హునసామ్రాజ్యైక్కి| రమణిరాణించె రమణీయరంగధరణి.

క॥ రాజుద్రుపదుండు రాజద్రాజన్య సమాజముల యథాస్థానములం
దేజముననుంచి వాతలఁ బూజలుగావించె సదయపూర్ణ హృదయుండై.

సీ॥ అప్పఁదొప్పలకుప్ప కతుప్పవిభులఁ పప్పకంఠఱ ప్రభులఁ గందర్ప నిభులఁ
గొప్పకన్నులఁకొప్పలు విప్పికనుచు| నిప్పపూదండఁ గొనినడల్ గుప్పళించె.

క॥ గంధవహ సఖసమీపగ | గంధాక్షత పుష్పధూప కల్పిత పూజా
బంధుర భనుర స్త్రీముల శుభాంధఃపథయంత్ర మత్స్య మటుచూపివడిక

శా॥ ఆవేశిక ద్రుపదాత్మజుండు సహజాహస్తాబ్జముంబట్టి బా
హువిన్యాసమలర్ప దిక్పతులతో నాడెన్ దొరత్ వింటిరా
యీ విల్లెక్కిడి యెవ్వడేని గగనప్రేక్ష్యోచ్చలక్ష్యమున్
రీవిక బంచశరిక హరించినయతండే భర్త యిక్కొమ్మకున్

శా॥ బాహుస్తంభ విజృంభమాణ బలశుంభతీర్థికికజాప వి
ద్యాహంకార పరాక్రమక్రమణ దక్షారాతికిక ఖ్యాతికై
యాహానేడిదె కేల విల్లుగొని లక్ష్యంబేసి పాంచాలిగొన్
బాహూత్పన్నున కిట్టిచోనుడలు డాచపంజెల్ల దొక్కింతయున్.

మ॥ అనియాసలే గనిపించనాడి ప్రభుచర్యల్ గాంచి పాంచాలి కి
ట్లునిదిగ్దేశ మహిశకోటి భవదీయఖ్యాత కళ్యాణ ద
ర్శనవాంఛం జనుడెంచె గాంచితె జరాసంధాంశు మద్భూ శురూ
ధన దుశ్శాసన శల్యసాశ్వముఖ నేతల్ వీరు శాత్రోదరీ.

మ॥ ఇతడండగేళుడతండు కేరళవిభుం డీరాజు చేదిక్షమా
పతి వీర డాహవదోహలాహిప మహాబాహుకలోరాసి ఖం
డిత ఖండేతర గర్వధూర్వహనుం డీనేపాళుం డారట్టక
క్షీతిపాలుండు విలోకనీయుండు శుమీ శీతాంశుబింబాననా.

శా॥ ఏరాజుల్ సరిసాటి సోదరశతం బిర్వంకలం గొల్వంగ
రారాజు న్మరిచీరికింగొనడు నీరంధ్రాప్త సంచత్కళన్
రేరా జన్వయకర్తగాంగల కులశ్రేష్ఠున్ గళాకోవిదున్
రారాజుం గనుగొంటె మానధనున్గి రాకేందుబింబాననా.

శా॥ అర్థోరాశి దృణీకరించి వెలిచెట్టట్టట్టు గావించి దృ
క్కర్ణస్వర్ణ పదాంగద ప్రియసఖుం గద్దించి యుద్ధామ స
పూర్ణోదారత నీడుజోడుగనక డీభూలోకచింతామణిం
గర్జుంగంటివె వర్ణనీయుం డబ లాకర్ణాంత నేత్రోత్పలా.

నీ॥ కాంభోజ భూభర్త గంటివా కమలాక్షి వరహయారోహ రేవంతుండితడు
కాశ్మీరమహికాంతుం గంటివాకంజాస్య కుంకుమపంక భోగాంకుండితడు
గాంధార ధాత్రీకుం గంటివా గజయాన సప్తతంత్రీవాద్య చతురుండితడు
గౌళధరాధ్యక్షుం గంటివాకనకాంగి సంగీతవిద్యా ప్రచండుండితడు

కుంతలాధీశుఁ గంటివా కుందరదన | వదనఘూర్ణితపూర్ణి మా వరనభేందు
మందగమనా ద్వయి ధూయమానచమర | వాలహేలాచల త్కచవ్రాతుఁడితఁడు.

క॥ అహిత మహితలభవజవ | సహితాహవ మహితబాహు జయధూర్వమునా
గ్రహగహన దవదహనునికై | మహామహునిఁగంటె వీనిమహిళాదహకుకై.

సీ॥ అకళంకవరవంక హరితాంకమైమాంబు గంభసారమువాఁడొ సింధుస్వపుఁడు
స్వగణాభినుతశోభి మృగనాభి శాదంపు గీరునామమువాఁడు కేరళుఁడు
భణిబృందకురుదింద మణికుండలయుతంపు నీగతామృతలవాఁడు మగధరాజు
కటిబద్ధపరిశుద్ధ పటనద్ధకాంచన త్వరుకతారమువాఁడు దహశస్యపతి
మంజుహరుముంజి ముక్తానురంజిచరణ | కంజమంజీర రుచివాఁడు కాశమహివ
కుంజరుఁడు మంజులామోద వంజాలగ్ర | కబరికావిభ్రముమువాఁడు గౌళుండబల.

సీ॥ హిమభానుమేనల్లుఁ డితని లావణ్యంబు దలఁచిన మళకమాత్రమ్ముఁగుమ్ము
శతపత్రదాయాదుఁ డీతని తేజంబు ముందరను ఖిద్యోతమాత్రమ్ముఁగుమ్ము
చతురాననబ్రహ్మ యితనిసొక్కిటి తామరకుఁ బరాగాణు మాత్రమ్ముఁగుమ్ము
నిఖిలప్రపంచంబు నిక్కమీతనిఁడొక్క ప్రక్కకుమెత్తుకుమాత్రమ్ముఁగుమ్ము
మనుషంబుఱింపఁ ద్రుంపసమర్థుఁ డీవిశ్వుఁడు పదియాలువేలాఁడు పిండునిండు
మిండటికమునఁ గడముట్ట కుండుమనఁసు | వాఁడువీడెన్పు యదువంశవల్లభుండు.

సీ॥ అనిరుద్ధగంటివా యనిరుద్ధబలశాలి బాణకన్యా బహిఃప్రాణమితఁడు
బలభద్రుఁగంటివా కలభద్రాధిమసారు రేవతీ గుణవతీ జీవమితఁడు
ప్రద్యుమ్నుఁగంటివా ప్రద్యుమ్నకేయూరు రతికథాశ్రుతివిధా రసీకుఁడితఁడు
సాంబునిఁగంటివా కంబునిభగ్రీపు లక్షణాబ్జేక్షణాపక్షమితఁడు
సాత్యకియితండు కంటివా సత్యకీర్తి నర్తకీహస్తగళిత సంతానసూన
మంజరీకారితానంత మండలాంత | తారకుండు శారితమ్ముఁడో తరళనయన.

సీ॥ అనుచుఁడోడెచ్చరించఁ గన్ద్రాసుచురాఁగఁగనివినియెఱుంగని విలాస గరిమగాంచి
పొచ్చెమించుకలేని యన్పుచ్చెకంటి | యచ్చెరుపునెంది మెచ్చెరాజోచ్చయంబు.

క॥ పాంచాలీచంచన్వణి | పాంచాలీ కనదురోజపాఠింజాలిం
పాంచాలీ కృతకుకరా | ట్పుంచల దృక్పంచరికచయముచరించెకై.

సీ॥ జడదగుల్ కొనుచూపు జలదాంతచంచల యలనవువచూడ్కి వెన్నెలచకోరి
కెమ్మొవ్వైదృష్టి కెంపుతోనీలంబు కుచయుగాపాంగంబు కుధరతమము
మౌఱుగారువై వీక్ష మిహిరజాంబు చరంబు వలుదహికిల్లి దిశకోలినికల్వ
జఘనావలోకంబు జగతి నాఁటినయమ్ము చరణకటాక్షంబు జలజభృంగి

లోచనానందమొంద విరోచన ప్రభావణా చక్రవాళా చలాచలాన్
లీచలత్ప్రభులతను నారాచమైన రాచకొమరిత పాంచాలి చూచునపుడు.

సీ॥ కోసలాధీశుండు మీసముల్ తడిగొల్పె నంగితేలులద్రోచె నంగవిభుండు
జముదాళిలోడేయి సవరించె గురురాజు శకభక్తచౌకట్లు చక్కదిద్దె
గౌళ భూభుజుండు బాగాలకుం గైసాచె బలటుపై నెరిగె అంపాకన్యపతి
బీరంబుతో బిట్టబిగినెం గాక్షీరుండు దహతుండు పూబంతి తావిగొనియె
సూరసేనుండుభజములుచూచుకొనియె గుంతలములింతయెగదు వ్యంగుంతలుండు
చంచల దృగంచలములు పాంచాలిడేరి యంచుకించుక మీదవర్షించునపుడు.

మ॥ భృతిమాలింపని పార్థివుండు మరూబారిం గాసింబోని భూ
పతి భూషింపనిరాజు మాన్యదని భూపాలుండు చేతోగిలిక
నతిగావింపని మేదిసిగుండొక్కడైనకల్లేండు పాంచాల రా
జతనూజాతనుజాతనూతన విలాసప్రాధి సామాన్యమే.

గీ॥ కలజనంబుల తలచులలో వలపుగరచి కరువుగట్టి నబాన్ము యీకలికికొమ్మ
ముజ్జగంబులు మోహాబ్ధి మునుంగుటెట్లు వనితపాంచాలియనిపించుకొనుటయెట్లు.

సీ॥ తులదూడగు మా క్తికంబులతోడ దంతముల్ లలితగాత్రము కల్పలతయొసంగుం
బాలిండ్లువెచ్చించు భర్తకటాహనుల్ భరదయచేయు నిత బతటము
తిలపర్వములనిచ్చు దీరై నముక్కుమో మంబరంబుఖలించు నసదుం గౌను
నతనాభిశోభి పున్నాగంబుగొమ్మను బృథుచామరము సమర్పించువేణి
యెంచదగునీవీతిచ దేలింపెనొర కాకయుండిన ఘనకీర్తిగలుగుటెటులు
పటుకిరీటంబుగల నరపతికిగాని కొంచెగానికి దొరక దీకువలయాక్షి.

క॥ కడుమింటిపోల్కి విడుమీ నడుమింతయుఁగానరాదు నఖములరేఖల్
నిడుమించు లీనుకన్నులు నడుమీనంబులకు నెక్కుదోహూచెలికిక.

క॥ చెవులారక బల్కుపల్కుల్ చవులా మకరందమునకుం జవులాదుత
చవులాహా కుచములకో కవులావర్ణించువారు కవులాచెలువకె.

శా॥ చంద్రాంతఃపురకామినీమణి విలాసంబుల్ విలోకింప మో
యంద్రాదిత్య భవావరోధమహిళా శేషాకళల్ చూడ మో
సాంద్రంపుం బసేపాపయల్లు నవలాసాంభర్షమీక్షింప మో
రుంద్రశ్రోణులు మందగామినీ లాయారుల్ శౌటియే దీనికిక.

శా॥ బయ్యారమ్ముల యిక్క యిక్కలికి నేత్రోత్పల్ల విద్యుల్లతల్
వెయ్యారమ్ముల కమ్మింపిటిదొరకుక వెచ్చించు బొమ్మంచులం
బయ్యారుండల ముచ్చుబి బముల సుఖాళించు గెమ్మెవి తా
లియ్యడుండలమిన్న చన్నుగవతో నీత్యగిరీదాపతుల్.

శా॥ అష్టాంగంబులదాలు మేలునగు మోమమ్మక్క దృక్కోణమా
నిష్టలాపములాడు బేడసలతో నిట్టొర చక్కట్టు హా
మప్టింబట్ట నడంగు మధ్యచునుచుకొ మూర్ఛన్య లర్థించి రా
భృష్టదృశ్యు సహూదరీమణిః నేరీసాటి నారీమణిల్.

శా॥ ఈ లావణ్యవతీశిరోమణి తనూమేలాకళావార్ధిలో
నోలాడంగలవాని భాగ్యమెసుమీ యోగ్యులు సాధ్యేతర
దోల్యత్వం బెడలించగూడనియెడక బ్రోద్దామసంచారి భూ
పాలిందోలి మదాళికుంతల వివాహంబొదు మంచుం దొరల్.

చ॥ తటుకున మంచెడిగ్గుదొర దట్టిబిగించగఁ జూచురాజు దు
ప్పటి కటింగట్టు పార్థివుఁడు ప్రజ్ఞలుపక్కుచుఁ గార్తుకమ్ము చెం
గటి కరుదెంచి కాంచి విలుకైఁ గదలించగనోడి గుండియల్
తోటుకుతోటుక్కునకొ దిగులువొట్టిన భూభుజుడయ్యెనయ్యెడక.

మ॥ పటుచాపంబుఁ గదల్చుటెట్లు కదలించగూడుఁగా కెక్కుపె
ట్టుట యెట్టెక్కిడుఁగాక యాకసమునకొ డోలాయమానంబుగాఁ
జలులుంటైన శరవ్య మేనుశరముల్ సుధించి తెల్లంగ నే
యుట యెట్లంచొక కొందఱుండిరి నిరుద్యోగాత్త చిత్తంబులకొ.

మ॥ జవనత్వస్థిర సుధిబంధుఁడు జరాసంధుఁడు గోరంత త
క్కువగా నెక్కిడి యుక్కుదక్కి పడియెం గోదండ దండహరికొ
యవమాత్రంబు కొఱుతగా గుణము కొప్పండించి జేబాటితా
మవలందెల్లిరి శల్యనీల శివపాలాదుల్ ధనుర్లుట్టనకొ.

సీ॥ కఠినకోదండంబుఁ గాంచి దండముఁబెట్టి తిరిగిచూడకపోయె మరువిఘండు
దీనితోగొడవేల పోనిమ్మరమ్మని లాటుదోడ్కొనిపోయె భోటనృపతి
తమపట్టి నొకని కీసమకట్టి వశపోని విలువెట్టిరనితిట్టి విరటుండంగ
విలుముట్ట నేల రోతలుపుట్టనేల యీ యిలమెట్టరాదని యేగేశకుని
చాలుఁ బదివేలువచ్చెఁ బాంచాలిదొరకి నట్టెకదనేడు మనయారిగట్టుగన్న
గుట్టుతోనని తనవచ్చినట్టి తెరువె పట్టెఘోట్టాఁబుఁగూడి యారట్టవృషతి.

చ॥ బలదేవాదులు యాదవుల్ పదరినం బాంచాలి కొంచెంపువా
రలకుంగూడదు గూఢరూపముల గోత్రాదేవసంఘంబు లో
పల నున్నారదె పాండవేయులకె లభ్యుబౌ వృథాయత్నముల్
వలదంచుకొ వసుదేవసూనుఁడు వడికొవారిం చెడ జేసన్నలకొ.

క॥ నీలశకుపాల షడ్రస్మిపాల జరాసంధలోక బంధతనూజుతో

చాలించి వెనుకదీసిచిన| వేళకా దివిశేంద్రసుతుడు ద్విజసభనెడతెకా.

క॥ వెడలి కడుంబుడమినల్లడ| గడగడంగంపించ గడలి కడలికాండం

బూడియు కరినోలె వలగా| నడిచి నతులచేసి ధనువునకుఁ సేసాచెకా.

ఉ॥ అక్కట దిక్కుటీరనట దాహవతేజులు రాజులెల్ల వి

లైక్కిడ లేకయుండ ద్విజుండెక్కడ కార్ముక కర్మమెక్కడ
మ్మక్క యితండు విప్రకుల మాఱడిపెట్టె నటంచుఁ గొందజే
యుక్కునులేక యిట్టిపని కొగ్గునెయిం చూకకొందతాడంగకా.

శా॥ పూర్వాభ్యస్త శరాసముంబులెఁ గరాంభోజంబునం బట్టి వి

త్వర్ద్వి ధూర్వహసంబుగాఁగ నవలీలన్వంచి పంచాస్త్రుత
గ్గీర్వాణాస్త్ర శరవ్యవవ్యయగతిం ద్రైశ్యంగనేసెకా సురతో
శర్వాణీకుండె యీతండంచు సుమవర్ష యుల్ ప్రవర్షింపంగకా.

శా॥ వీనింగన్నది తల్లిగాక నరుఁ డుర్వింబుట్టినం జూప వి

ద్యానైపుణ్యము లిట్టులుండవలదా యోరా భుజాగర్వ మా
హా నిశ్శంకభృతికా సతేజుడు ద్విజుఁ డాభూభుజుండంచు న
చ్చానం గాంచు వియచ్చరోచ్చయము మెచ్చఁజొచ్చె వివ్వచ్చునికా.

ఉ॥ ఎంతటివన్నెదెచ్చె గుటియేసి యితండు ద్విజస్తజాతికే

వంతయటంచు రాజులగణింపక తిట్టుచు గేలిగొట్టుచుకా
గంతులువైచుచుం దలకుంగట్టిన చెంగెగవైచి పట్టుచుకా
గొంతులురాయఁ గోయనుచుఁ గూతలు పెట్టిరి గ్రామ్యభూసురుల్.

క॥ మనలో మనమిటు పొరిచూపున నుండిన నుంటిమేకముగ నుండినఁ గుం

భిని యేలమెయని భృగురామనిఁ దిట్టిరి శ్రోత్రయోత్తములు ముంగోపుల్.

ఉ॥ ఆసమయంబునం దజహయాసమయాస యెయ్యారిరంగ సం

వాస వసత్ప్రసన్న ముఖవాసవసంభవు సాయకాసనా
భ్యాస నవప్రభావ వృషభాసన శాసనవాసనాభరుకా
బ్రాసవదామకంబు మెడపైసవరించి వరించె బూజులకా.

శా॥ పాంచాలాత్తజ పాండునందను వరింపంగాంచి మమ్మెల్ల రాఁ

బంచెం బంచినవాడు చుట్టముబలెం బట్టికా సమర్పింపక
భ్రాంచ చృంచలలత్యమేముమని మాయల్పన్ని కన్నెం బ్రసా
మించె నివిప్రునకంచు నాన్రుపదుపై దిగ్రాజు లత్యుగ్రులై.

శా॥ రాజన్యాధముఁగొట్టి పట్టణము చూడబట్టి రాజ్యంబు వి
భాజింపబడి గట్టికొన్నగద కోపంబాటుఁ బాటుండు దో
స్త్రేజంబేది తలోదరింగొనియె ఘాదేవుండవధ్యుండు ని
ర్యాజుండే లతఁడుండ నమ్మని రణవ్యాపార మేపారఁగన్.

క॥ పాంచాలరాజుఁ గడిసినది జంచలపడి యతఁడు విప్రసభ మఱుఁగుచొరం
గాంచి ద్విజకోటి నిజదాహించిత దండంబులెత్తి యనికిండ్పడన్.

ఉ॥ కవ్వడి నవ్వుచుంబలికె గాంచనగర్భ కుఱోద్భవాభితోఁ
జివ్వలుమీరు సాఁపునురె శిష్యునిఁజూడుండు క్రొవ్వెదల్విడన్
జివ్వెదఁగ్రొవ్వెదం గల యశేషవిరోధుల యీశిరోధులన్
జివ్వకుఁ జివ్వరించు ననుఁ జెంతలగన్మోనుఁ డందఱుందగన్.

క॥ అనికాంచి యనికిఁగొంచక చనుదెంచిన కురుబలంబు శతమఖజుండు వి
ల్లని నిలిపెం గోపాటోప నటత్పణిబృందమునకు బదనికవోతెన్.

క॥ గాండీవి మొనసించండియి గండిమవిక్రమమువాఁడు గాండనఁగా ను
ద్దండతరుపెత్తి మారుతి దండధరుండనఁగ దండదార్పణమునంతన్.

క॥ బలభిన్నుండనునకుఁ గురుకులతిలకున కపుడు పోరు ఘోరంచైనన్
దలవడఁకఁ బఱచెఁ బరచయి మెలుఁగెఱుఁగున్ జేసి రెడ్డియెఱుఁగునటంచున్.

శా॥ తాలాతాల ధనుర్ధరుండు నరుడండంతం జెంతనేతెంచు దో
స్సాలాకుండు మరుత్తనూభవుండు లక్ష్మ్యంబేసినం బోవు న
పాల్వశాంగుండు ధర్మజుండు కవలపాల్వశాస్త్రినగుల్ సుమ్మనం
దాలధ్వంసకు శీతలోక్తికలరెం దాలధ్వజుం డయ్యెడన్.

క॥ త్రిజగన్నుత బలమాద్యు ద్భుజనకు దుశ్శాసనునకు ద్రుపదసుతునకున్
విజయనకుఁ గర్ణునకు వాఁయుజనకు శిల్పునకు ద్వంద్వయుద్ధంబయ్యెన్.

మహాస్రగ్ధర॥ నరుదాఁకెం గర్ణుండంతం దరణితనయుని దాఁకెగాండీవి తద్దు
ర్ధరవోర్దండాగ్రజాగ్ర తక్రతినధనురితాస్త్రంబు లభింబుగప్పెన్
నరుండొప్పెన్ శౌరిరొప్పెన్ భగములవిడుపుం దప్పెనప్పార్థకుప్య
చ్చరధారల్ చేరివారింపఁగవసమరి భాస్వత్తనూజుండుపత్మెన్.

శా॥ అంభోజాప్రతనూజతోడ ననిసేయం గార్తవిర్భారి వో
స్త్రసంభధ్వంసీ పురారివైరి రణవాంఛంబట్టి కేల్గట్టి ము
న్కుంభీసంభపు మ్రోలఁజెట్టిన ప్రవీణుండేమొ యన్యుండు త
ద్గంభీరాస్త్ర నిపాత మోర్వఁగలఁడే ధాత్రిబధగ్రామణీ.

ఉ॥ నీజగవి.టి నేర్పునకు నీభుజశక్తికి సచ్చమెచ్చితిం
జూజయశీలనానరుండు సూతజచెప్పిన వారిలోన నే
రాజనుగాను విప్రుండదు రానకు రాజనటన్న సగ్రభూ
తేజమజేయమంచు సవిత్వ ప్రియసందనుడేగె పెన్కకుక.

సీ॥ అనిలసందనుండు శబ్దనిమెగ బై చెట్టుపడవైచి చొరఁబాటిపట్టుకొనియె
పట్టుపోంచట్టి యబ్బలిదుండల్లటు బిల్లమింటిసయట్లు భీముఁజిమ్మె
చిమ్మితానని భీమసేనుండు దృఢమష్టి దప్పించుకొమ్మని గుప్పెటొమ్మ
టొమ్మగుద్దిన నింత సొమ్మసెల్లక మద్రఘభర్త చనుమరఁబొడిచియార్చు
పొడుపువిడుపును గెంగేలియడఁపు గెడుపు
నిడుపు గుఱుచల నడుపురా డుడుపులెంచ
జడుపులెంచని తోడేటి, డుఘమేటి
మాత్రియన్నయం పెనంగి రున్నిద్రపటిమ.

క॥ వడచుడి శబ్దనిదొడిఁబడఁ బుడిసిటిపట్టుగనుబట్టి పుడమివడంక
బడవైచిన యెడనొడలక । గుడిగొను దుమ్మతఁడు తుడుచుకొనుచుంజగయెక.

ఉ॥ భార్గవుఁడుంగిరిటియును భర్గుఁడెకాకల భానుసూనుతో
మార్గణమేయుచోట మఱిమానుసులే బలిభీమసేనుడక
దోర్గతశీరుఁడొక్కరుఁడె తూటిపెనంగంగ శబ్దతోడ వీ
రార్గటి మించిరెవ్వరొకొ యంచు సుయోధనమఖ్యులాడంగక.

శా॥ అస్యావాగ్యమతైన కార్యములు చేయఁబూని పాంచాలరా
ట్కున్యారత్నముఁ బత్నిగాఁగొనియె లత్యంబేసి యీభూసురుం
డన్యార్థంబులు మానిపొండనుచుఁ గంసాతాతి వారింప రా
జన్యాసకము లంతట న్నిజనవాసతోని చేరెదగక.

క॥ అట్టిహరిపట్టి కోలం దొట్టున యంత్రంబుపడిన దొరలాత్తధరల్
మెట్టిరి పుణ్యమచెల్లిన । పట్టుననుడురాజి పుడమింబడిన కడంకక.

గీ॥ అక్కముక్కర పదిలమొయమ్మకమ్మ । యెచ్చునీకన్న గవదకట్టితగిట్టు
బొట్టెజతనంబు ననుజుంకఁబెట్టుకొమ్మ । పుడమింబు నడిచిరి చేడకెల్ల.

మ॥ వనజాక్షకుచఘర్న హర్షరస నివర్ణితుఁడగు బ్రహ్మకాం
చన భూపాహృతి గూఢసంచర మచివ్వుమఁకం బశ్వభి
స్సనదన్యోన్య తనూపగూహనవలత్పుంసారి సమ్మిత్రమ
జ్జన సన్నర్దము మర్దభావ్యనిన దాస్యప్రోక్త విష్ణార్థమే.

శా॥ ఈపాలే యన నిల్చిమింతయన మీరేవైష్ణవుల్ నేటికిన్
పాపావాదులు తత్వవాసు లదయుల్ పాపాస్వయంపాకమే
లా పల్లెం గలదన్న మందరుబుధుల్ యజ్ఞుల్ విభూతక్షుభున్
తోపేచేరద మూకంచుఁ బ్రజజాతెన్ విచ్చు మొగ్గెడన్.

చ॥ విభవనుల్లెఁజూచితిమి వేడుకదీతె దిగంతరాగత
ప్రభులికరంబుఁగాంచితిమి బలైచుచెల్లెను గుట్టులోడ నేఁ
డభిమత మాత్త దేశముల కండఱమేగుటయంచు భూసురుల్
రభస లనదగిం దమపురంబులు చేరంగవచ్చిరంతటన్.

ఉ॥ తెచ్చిన చల్లి కూళ్ళులిని తిత్తులవియ్యము గార్చి కాసులున్
వెచ్చు మొనర్చి వక్కలును వీడెను చేసియుఁ గోకమాసియున్
వెచ్చునినీళ్ళువాసి పొదివేసియు జానపదోచ్చయంబు ను
న్వచ్చిన యుబ్బువోఁ దిరిగివచ్చె హుటాహుటి నూళ్ళు చేరంగన్.

క॥ ఆక్షణముఁ జనిరఁల ఋఁభుతతనూభవులు ద్రుపదపుత్రీమణితా
భిక్షాశన దీక్షాదళఁ నక్షమ నిజభాగ్యక్షి నావెనుదగున్.

శా॥ కావేరీసరిదంతరాళ పులిసత్త్వమధ్య విభ్యంతరా
ధ్యావాసానత కృత్తిజాన కృపణార్తతాణ లాలాను కం
పావాటా తపసియచేల రవిచంద్రాబ్జాలయాలంకృతే
క్షాపక్షా సరసీరుహక్ష గజరక్షాదక్ష దీక్షానిధి.

క॥ దైవతకులకఁ తీరవఁ దైవతగాంధారతాన తతగానకళా
కోవిదవైరించని నానావైపంచి ప్రపంచనమితశ్రవణా.

పృథ్వి॥ జటికృతవిటివతి స్వమృదు సాదపాదచ్చటా
విటికృతఘటి కుచద్వితయ గోపకన్యాఘటా
భటికృతఘటి కవత్పతి విభాశృసంధ్యానటా
నటికృతపటిరజస్తథు విభేదకీర్త్యుద్భటా.

గద్య॥ ఇది శ్రీమద్రామభద్ర భజనమద్ర కవిపట్టభద్ర కాద్రవేయాధిప వర
సమాగత సరససారస్వతలహరీపరిపాక కాకమాని ప్రబోధబుధకవి సారస్వ
భామపాత్ర రామలింగభట్టపుత్ర కాండిశ్యగోత్ర భాగధేయమూర్తి ప్రణీ
త జైన పాంచాలీ పరిణయంబును మహాప్రబంధంబునందు ద్వితీయాశ్వాసము.

పాంచాలీపరిణయము.

తృతీయాశ్వాసము.

క॥ శ్రీరమణీ హీరమణీ | భారమణీయాగ్రసఖర భరితకపోలా
భూరితర భూరిచేలా | శ్రీరంగవిమానశయన శీతలనయనా.

వ॥ అవధరింపుము జనమేజయునకు వైశంపాయనుం డిట్లనియె.

మ॥ తులసీన్ముత్రిలకక వివద్ధదశశక్ దోరంగుళి కాశికా

ఫలముద్రాంకిత తామ్రముద్రికం బ్రభాతస్నాతం బశ్యాలగ

త్ఫలితశ్యామశిఖిక బురాతన పరీతక్షౌమ లంబశ్రవ

శ్చలవర్షవ్రతతంతుం గుంతింగని వాంఛక మ్రొక్కిరంతక సుతుల్.

వ॥ మ్రొక్కియక్క యొక్కభిక్షుంబుం దెచ్చితిమనం దత్తజామ దక్షిణాద్విగ్రహతనయా
గ్రక్షోణిరాణించు నప్పద్మదళాక్షి మీరేవురు నుపయోగింపుండని పుండ్రేక్షు
ధర్మసామ్రాజ్యలక్ష్మి నాంబశ్చిమక్షితి నీక్షింపందగిన యరవిందాక్షిం గటాక్షించి
ధర్మభీతయై మాత ధర్మతనూజాతున కిట్లనియె.

శా॥ కంటే కన్యకయా పెఱుంగకయ భిక్షుంబేవురం బంచుకొం

డంటి న్నాపలుకింతతప్పను మదీయాజ్ఞక విడంజాల రి

ట్లంటేనక ధర్మవృన్దన యమజం డయ్యర్జునుంజూచి కై

కొంటాప్పుక సరిదెచ్చు నీకనుటయుక గోత్రారిజం డిట్లనుక.

క॥ కొండికవారికింబెద్ద లిటుండంగ సరిక బెండ్లియాడు టుచితమె మీరే

కొం డిందటియనుమతమిది | యెండ్లోకపలుకేల యనుచు నుండెడువేళక.

ఉ॥ అండజరాజయాన వదనాబ్జమపై గుచకుంభపాళిపై

గండతలంబుపై నెడందకన్నులపై గబరీభరంబుపై

బాండుతనూజపంచక మపారకృపారస మానసంబు దృ

క్కాండమువంచె గంజభవు కట్టడదప్పునె యెట్టివారికె.

గీ॥ అటుల చవలాక్షిపై మోహమైనుగురికి | నేకమగుటెంచి మనమిందటిందుముఖి వ
రింత మిది వ్యాసునానతి యింతెయనుచు | నన్నతమ్ములతో నాడునవసరమున.

క॥ ముసలాయుధకరుండును మరి | కిసలాయుధగురుండువచ్చి కృపంగనిరి సమి
ద్వ్యసనాభ్యసనారిజన | శ్వసనగ్రసనద్విరసన సమభుజ యమజక.

గీ॥ కనియెఱింగించుకొని ధర్మతనయునకును | గుంతికిని మ్రొక్కి భీమధల్లునులం గొంగి
లించిమాదికొమాళ్ళ దీపించియున్న | రామకృష్ణులతో ధర్మరాజుపలికె.

గీ॥ కుశలమామీకు బాడబగూఢవేష | భాషణాంతకృతుల మమ్ముఁ బాండవేయు
లగుట యేరీతిఁదెలిసితి రన్ననగుచు | భర్తసూతికి నందనందనుఁడుపలికె.

చ॥ త్రిత్రయతేజము తైలియఁజాలతె ధీనిధులై నవారు ధూ
మీత్రిదశాకృతుల్ గుఱుతె మీగుఱుతేయుటె తెల్పఁజాలెడికా
భౌతిఁబ్రభూమరేఖలు ధనంజయుఁజూపవె యీధనంజము
జ్యోత్రమె బైలుచేసెననఁగా యమసూనుఁడు హర్షితాత్ముఁడై.

మ॥ కరటింగించిన తండ్రివీవ భృపు రక్షా రాపిలిక్షిణున
క్షురుఁగాఁ బట్టచుగట్టినట్టి యజహత్కారుణ్య పాథోధి వీ
వరిపుర్విస్మరణార్థికిచ్చు దొరవీవా నాఁటికికేనేఁడు నిక
గరుడస్యందను నందనందను ఘనుం గంటింగదా మాధవా.

క॥ ద్వారకయొక్కడ ద్రుపదుఁ | యూరెక్కడ యూరిలోన నొకకడఁ గుం
కారాగారంబెక్కడ | యీరరుదెంచుటకు భాగ్యమేమందుహరీ.

సీ॥ కడుఁజక్కియొక్కడఁడెక్కడమొఱపెట్టునోయని యక్కడిదెక దాహాళిసీకు
పట్టియొవ్వఁడు బంటుఁగట్టి కొట్టించునోయని యక్కడిదెక దా కనికరంబు
రిపుఁడైనను విపత్తులెపు డడ్డపడునొకోయని యక్కడిదెక దా యాదరంబు
తలిదండ్రీప్రాపువో దాసుఁడెంతడలుసో యని యక్కడిదెక దా యమితకరుణ
తనులతాయాసమెంచెదొ తనువుదాచు
కొనెదొ యీగికిఁగొంకెదొ కొసరనిదెనొ
కొలుపుగొలిచిన మది నమ్మకొన్ననిన్నె
యన్యులదలంతురే రక్ష కంబుజాక్ష.

క॥ మాతండ్రిగుఱుతెఱుంగుదు | మాతల్లి వితండ్రివైన మాధవమాకుక
భౌతపు నేతపు హితసంభాతపుగద యాదవాఘ్యదయకర హృదయా.

చ॥ అని యని వారితోదితఖనియై కని యాతండు కొనియాడిన.

గీ॥ లక్ష్మయలుచెంత నొక్కింత మొక్కవోక | పెక్కనప్రకృతపులనెల్ల లెక్కగొనక
కన్యఁగైకొంటిరిక మేలుగలుగుననుచు | నతనినూ గార్చి నబలుఁడై యరిగెశౌరి.

ఉ॥ అంతట నందనుంబిలిచి యాద్రుపదుండు కుమారిఁగొన్నవాఁ
డెంతటివాఁడో వేరు కులమెయ్యది యోనెలపెద్దియొక్కొ యా
వంతయుఁ గాంచెరమ్మనుచు వెంటనెపంపినఁ గుంభకార గే
హంతముఁడేరి వేఁదెలిసి యాతండుగ్రమ్మజీ తండ్రికిట్లుకా.

శా|| వాతయ్యుద్దయఁ గృష్ణఁగూడి ఘటకృద్వాశాపుత్ర యొక్క వృ
ద్ధారత్నంబునకుం బ్రణామమిడి రంతకా భూసురశ్రేణికిఁ
గౌరాంగుండనుపం జతుర్ద్విజులు భిక్షుంజెత్తితే నేడ్చుకా
దారెల్లకా భుజియించి కూర్చిరచటకా దగ్భాజినశ్రాంతులై .

క|| గోత్రామరులో త్కత్రియపుత్రులొ కావలయు నల్ల భూసుర కేషుల్
ధాత్రిశ యితరజాతి చరిత్రులుగా రుక్తిరూపరేఖలుచూడకా.

సీ|| ఇప్పుపూరాజనా లితమెచ్చని మచ్చెకంటికాచిచ్చాలవంటకంబు
పల్కేరంబిడులోనె పారుపత్యముచేయు కలికికాంబుండటి కడలుకుడుపు
చెంగల్వవిరిశయ్య నంగ మొత్తుటకుల్కు విబోధిరాశికాదబ్బపాన్పు
మణులయొడ్డెణం బమర్చిన బరుపెన్ను కన్నె కాయార్వణ కాళ్ళమోపు
బాపురే విధియంచేరుపడని కాపుగ్రము విలోకించి పాంచాలిప్రాపుగాంచి
సంచలించెను మామకసాన్వంతకీధి! చెలువభాగ్యంబు చేవరచిత్తమధిప.

శా|| అంచంబల్కు బురోహితుంబిలిచి జాత్యాశుత్ విచారించి ర
మంచంబల్కున ధర్మజుంగని యతం డాశ్చర్యచర్యతో తనీ
యాంచద్రూప మెఱింగివచ్చి ద్రుపదత్వైధ్యక్షుతోఁ జెప్పినకా
జంచద్వోబ రథంబులేర్పఱచి భృష్టవ్యమ్నుఁ దోడెన్ననకా.

ఉ|| ఆతఁడు తీవ్రయత్నమున నచ్చటికేగి పరేతరాట్టనూ
జాతుఁగఁగించి యానృపుఁడొసంగు సహర్యలకుబ్బి పార్షద
త్వైతలనేత రమ్మనిన చందముఁజెప్పిన మాతృభామిని
భ్రాతృపరీతుఁడై నగరిపజ్జకువచ్చె రథాధిరూఢుండై .

మ|| అలఘుప్రాస శరాసధారుల యుగవ్యాయామ బాహాయగా
ర్గళులకా- లోహకవాటగాధతర వత్సఃపీఠవైశాల్య ని
ర్మలరేఖాఘనులకా ఘనాంగ సుమమాహారాంబులం బాండవే
యలఁ బాంచాలుఁడు చూచి బాహుజలయం చూపించె నేతేరఁగకా.

క|| చనుచెంచి యిటులు కుంతీతనయులు తనయొద్ద రాజతనుజోచిత పీ
ఠిని నిశ్శంకతఁ గూర్చుండినవారికి ద్రుపదుఁడిట్లనియెఁ బ్రియమెసఁగకా.

శా|| అయ్యా మీరలు బాడబాగ్రులులొ బాహుజన్నులొ ద్రోశదికా
దియ్యింబోడి వరింపఁగా వసుధకేతేజూచు నాదిత్యులొ
మీయూరుం గులగోత్రములొ తెలియ కిమీనామీ నుద్వాహమేఁ
చేయంజాలనటన్నఁ జాండుతనయ జ్యేష్ఠుండు తానిట్లనుకా.

- ఉ॥ ఇయ్యమకుంతి ధర్మజాడడనే నితడగ్ని సుహృత్తనూభవుం
డియ్యన యింద్రసూనుఁ డలయిద్దఱు మాదికొమాళ్ళు మున్నుమా
యయ్యను పాండురాజనఁగ నారసినాడడవె యివ్విమాకతల్
వియ్యములియ్యకూనా పనిలేనొ తలంపుఁడుమాట లేటికిన్.
- క॥ అనిసలికినఁజెవులకు సుధగనిచినికిన యట్టులైనఁ గాంపిల్కవిభుం
డనుమోడలహరి విహరించెను హరిహరియనుచు వారిసేమము గనుచున్.
- క॥ లక్కయిలుదక్క నొక్కరుఁ | జిక్కక యిక్కంతితోడఁజేరితి రెటులీ
దిక్కనకని ధర్మజుచే | నక్కథని నిందచేసె నక్కరురాజున్.
- క॥ ఈజాడనతఁడు నైరిభ | వాని వజీరుని తనూజునర్జితతేజున్
బూజించి కొన్నినాళ్ళకు | రాజన్యులు కొలువ ధర్మరాజునకనియెన్.
- క॥ ఆఖండలనందనుఁడీ | రేఖాఖనికన్యకాబ్బ రేఖానిటలా
రేఖాశిఖామణికిఁ బతియై ఖేదంబుడఁచె మోదమలియెపొగడన్.
- పంచచామరము॥ స్వయంవరానులబ్ధలబ్ధవర్ణవర్ణనీయ మ
త్ప్రియాత్మజాత నర్జునుండు పెండ్లియాడువాడనన్
వయోధికుండనేను వాయునందనుండలుండఁగా
నయుక్తమింద్రభూవివాహమంచుధర్మరాజునన్.
- గీ॥ అన ద్రుపదుండగ్రజులు మీరైనఁ బెండ్లి
యాడుండన నేవురమును గల్యాణకూసు
మత్తలోదరి మాతృవాక్యంబు కులగు
రూక్మియును నిట్టిదిదెమాకు నుచితమనిన.
- క॥ బహుభార్యలొక్కరునికి | స్వహజంబగుఁ బెక్కుమగలు సలికొక్కతకున్
విహితంబగునా యదియే | మహిలో లేదనుచు ద్రుపదమహిపతి పలకెన్.
- గీ॥ పనికి లొకిక వైదికప్రకట ధర్మ | తత్వవిదుండవు ధర్మనందనుండవీవు
నీనుడుపుత్రపుడెల్లి యీహేనుఁగుంతి | యను విచారితమని చింతనున్నతటిని.
- సీ॥ ప్రోద్దునుద్ధుకొమార్తె పురిటింటిపసిబిడ్డ భరతాన్వయప్రతిపాదకుండు
పొంగిబుచ్చుంబల్కుబడి చిక్కుదీర్పరిగాుడాదిపురాణకవనకర్త
రాచనాపత చివ్వరవ్వముమగ్గునుమండు శుకయోగి వరకథాంశుకపయోధి
తొలుకాటుమొగులు క్రొండశుకుమేనిమిటారి యతివిశంకజటాఘటాటనుండు
కేలుకెందమ్మి దండంపుఁగోలవాఁడు
చటులకటిబద్ధపటుకృష్ణవర్మనిర్మ

లాటర పరాయణుండు బాదరాయణుండు

కరుణజనుడెంచె బాండవాగ్రజనికడకు.

గీ॥ ఇట్లుచనుడెంచు మునికెదురేగి మొక్కి ధర్మతనయాడులర్హ్యపాద్యంబులిచ్చి
రత్నపీఠిక నిలుపువారలను గుశల! మరనియున్నంత ద్రుపదుంట్లనియెమునికి.

చ॥ పలుకుశ్చిలాక్షరం బుచితభాషణుం డీయమనందనుండు నేం

డిలసతి నేవురుం బరిణయించెదమంచువచించె ముజ్జగం

బుల నడవల్కెఱుంగుదురు పోడలు మీరిటువంటివర్తనం

చిలం గలదేని తెల్పుండన నిట్లును ధర్మజుండదటున్వింక.

క॥ నగవునకుంగలనైనం! దగులునె మామకరసజ్జడప్పంబులకుల్
తగవిదిమాకేగురకుం! జిగురాకుంబోడిం బెండ్లిచేయటయొప్పుక.

క॥ మును గౌతమబుషికన్యక! తనయ తపోగతివరించె దగనేడ్చురన
ట్లనె దాక్షాయణియను ముని! తనుభవతా భార్యయయ్యె దశపురుషులకుక.

క॥ గురువులలో జనయిత్రయె! పరమంబగు గురువు జననిధావణమె నిజం
బరయ వృధనేయరాదన! ననవరునకు ననియె ద్రుపదనందనుండంతక.

శా॥ సత్యముగాంగ ధర్మమువిచారముచేయ నశక్యమేరికె
నిత్యవిధిజ్ఞుండార్యగణనీయుండుగానఁ ద్రిలోకవంద్యుండీ
సాత్యవతేయుండీయన వచస్థితివంక శుభంబటన్నగా
వ్రత్యవతంస మాద్రుపద గాణికిట్లును నప్పడొప్పుగక.

ఉ॥ కుంతియు నేలతప్పబలుకుక యమనందనువాక్యమేల యె
క్కింతయుంజుల్కునా జగతి నిద్దటిసుద్దియదేవతావరం
చింతెకుమారి నేవురకు నిమ్మిదిదైవకృతంబటంచునే
కాంతగృహంబుచేరి యితిహాసము చెప్పఁదొడంగె నత్తటిక.

గీ॥ తొల్లి నాలాయనియనంగ దొరయనిండ్ర! నేనసతియస్థిచర్తావశిష్టకష్ట
తనునింబడిగొమ్మరోగి మా గల్గులృష్టధం! దగభజించు దనుచ్చిష్ట మొగిభుజించు.

గీ॥ అంతనాకనాండు నిర్మలస్వాంతమాని! మాళిభుజియింపఁ బాత్రలొ వ్రేలుదునిసి
పడినమది నీపడించక కడకుండిగిచి! వైచి భుజియించె నప్పతివ్రతలతల్లి.

క॥ భుజియింపఁగఁ గనుఁగొని ముని! నిజభక్తికిమెచ్చి యెద్దిసీకిష్టుబో
గజగామినియిచ్చెదఁగొ! ముగ్ధ జగముగ్ధ నుతింపనన్న ముద్దియపలికెక.

గీ॥ నాథ నీయందు భోగేచ్ఛ నాకుఁగలదు ! హేయరూపాకృతులు సూప కిత్సుచాప
రూపసంపద సొంపుదార్కొనఁగఁ గోర్కి! దీర్ఘకందర్పకేళి నీనేర్చుకలిమి.

మ॥ పరమానందకరంబధః కృతపరబ్రహ్మం బసారీకృతా

జరసనూట్పద మాహృతద్రవిణ చంచల్లాఘలోభంబు శం

కరవార్యాన్యము సర్వసమృతమనేకప్రాపితానీకమా

సురతంబెవ్వరిజెఱిచియదియే సుమిష్టమాత్మేశ్వరా.

క॥ హృదయేకునిండుకాగిట । వదలని మదవతికివయసు వ్రాలమరతిరా
ట్కుదనంబులేని ముదితయ । ముదియుటయెంతయ్య సకలమునికలఱికా,

ఉ॥ గద్దరిచేతనేతయిడుగళ్ళ నఖాంకము నాభినామముకొ
నిద్దపుమోవికెంపు జిగినిచ్చలపుం గుతికంటు కెంపుసొం
పద్దచుమాచి చొక్కు ముకురాననభాగ్యమె భాగ్యమొక్కెడక
ముద్దియపాన్పుపై నవలిమోమిడి తెల్లకటలేటిభాగ్యముల్.

క॥ అనపనిముని నాలాయని । కనువగునని యేనురూపులంది సహస్రైం
కుని తేరుపయింజనిచని । వినువాకం గ్రుంకి మేరువిహరణరతుండై.

సీ॥ ఒకనాడు క్రీడించుశకునేడుదితచారుతరసుమేరునమేరు తరుతటముల
నొకప్రాద్దురతిసల్పు సకలస్రమచ్ఛాయ మలయాద్రి వలయాద్రి మహితగుహల
నొకవేళవిహరించు సీతతాలయోత్తాల హిమశైల సుమసాలసమువయముల
నొకపూట సుఖియించు శుకఘోటబలచూతకులవీత కలధౌత కుధరతటుల
చటులతర గంధమందరాచల పక్షీర ।
కుటజ కటపిచ్చటాకంజ కుటిలనిటల
జటిలనిటలాంజకుండు నటత్కుటిల చికుర
ముకురముఖిగామ సంగ్రామమున గరంచె.

గీ॥ గహనబహుమహీధర గుహకటకటతటుల । నిటులమాద్వల్యమాని యయ్యింద్రసేన
గూడికొని పెక్కువేలేండ్లు క్రీడసలిపి । యంతసంతుష్టుడగుచు బ్రహ్మత్వమొందె.

క॥ పతియేగినతతి గ్రాంగిన । సతిరేగినవలపుతోడ జాతినవ్రీడక
బలియొగము రతిభోగము । హితరాగములేనిదాని కిట్లనివగచుకొ.

శా॥ మాద్వల్యానత వాలఖిల్యనతనైర్దల్యా యహల్యాధరాం ।
చద్వల్యాకృతి దానదక్షతరవాక్సత్యాంఘ్రిసేవారతా
త్వద్దాధాపఘనోపగూహన కళాదర్పనుకూలక నిశా
షిద్ధాంతాత్మరముద్గర ప్రహరణచ్చిన్నాంగకగావంతురే.

మ॥ పడచింబాసిన వానిమోముగను నప్పాపాత్తుండు న్వేసవిక
మిడిమధ్యాహ్నము పైనమైకదలువానిన్విన్నమండుండొక

స్వః రామస్మరణంబు చేయనియసభ్యుండున్నచోనున్న య
జ్ఞుండడుక గన్నడఁడాత్తదృష్టికనవా సన్నెని సంక్రందనా.

చ॥ చంద్రుండంత సీమొగము చందమువాఁడని లోకులాడుటల్
విందునుగాని చూచుటయు లేదెటువంటిదోయాస మాని సం
క్రందన డెందమాపక మొకం బొకయించుకయై త్రి నేఁడురా
కేందునిఁ జూడఁగావలసె నెట్టివి కన్గొననున్నదానో.

ఉ॥ వింతకవుఁగిలింతల నవీన గళధ్వని యెచ్చరింతలక
దంతనఖతఁబుల నితాంత కచాకచిపైరుచిక శచీ
కాంతవసీనిశాంత శశికాంత శిలాతల కంఠకేళిగి
ల్గింతలు గొల్పు నాఁటితగులే మనసయ్యెడు సేమిసేయుదుక.

క॥ ఉపవసిమునివై శమివై తపసివినై యునికిఁగనితొతాపసలొక
ద్విపమాయని కృపమాయని జపిరాయని వెదకి మదనశరపాధితయై.

ఉ॥ ఇంచుకతీపువంటికుదయించఁగఁజేసి గుణంబుచేతఁ బా
టించిలకోరి వాసనగడించి పటానికి తెక్కచాలు గ
ల్గించితి నం చయోసుదతికిక మదిలేని భయవ్యధలల్ సమ
ర్పించెడు కన్నవారలకు రెండుదలంతురె భావసంభవా.

ఉ॥ కేవలగిష్ఠరసధన కేళిమెయింబురుసాగ్రగణ్యులం
గావక నాంపఁగావలయుఁగాక యకారణవైర మబ్జరే
ఖావరకంఠులక దలిరుఁగత్తులఁ గుత్తుకఁగోసి నెత్తుమల్
ద్రావెడువాఁడవీవు నొకరట్టడిబంటవె సూనసాయకా.

క॥ గాంగేయాంగులవిలువీఁ కుగొని తెరవాటు గొట్టఁగాఁ గడనేఁడో
యంగభవభువనమున నొక భంగిఁ దొరవైతివీవు ప్రద్యుమ్నుండవై.

క॥ ఉడుపతి సీమఘృణిచేబలెఁ దడిపాత్రక గొంతుగోయు తగవెఱిఁగితివో
కడుమెత్తని తలిరాకులఁ బడఁతులమెడగోసెదీవు బాపురె మదనా.

క॥ రూపైతివెటులనోయి నిశాపతి దోసాకరుండవు వైవాత్మకతక
బాపీచిరాయువను నా లాపముల్లు నిజములయ్యె లలనామణికిక.

క॥ సోముండనంధకవైరి నహా మృగలాంఛనుండననియు సంభోజముఖి
స్తోమముపైబయకాలో । ద్వా మతఁగనిపించెదీవు ధవళమయూఖా.

గీ॥ విషముగ్రక్కంగఁజూచెదవేసిశీధి నీభుజంగుండనంచునో సీరజారి
యైనహరివాదుగాక నీయాటలీడ నగునె యండజరాజ యానాంగణమున.

క॥ లేటిం దాచుకొనవో మున్నీట న్నడయాడలేదో నిను ద్విజరాజు
చేటికి బలుకక గోకా! ఘోటక పాటవ కిరాటకేసరివి శశి.

శా॥ సాయంసంధ్యకు రావోకప్పడది నష్టంబైన మధ్యాహ్న సుం
ధ్యాయోగం బొకయింతలేదెకద ప్రాతస్సంధ్యకున్ సింధువున్
డాయంబోయి మునింగి పైటం గనుపట్టుంగానమేమీ తమీ
శాయూష నియమంబులేను ద్విజరాజత్వంబు నీకర్హమే.

నీ॥ కామికళ్యాణహరుడు చక్రద్విజాప! హరుడుగురుతల్పగుడు సురాహారకర్త
మధుసూతానుగుండనిన్ను మనుజు లాడికొనరె పంచమహాపాతకుండవు చంద్ర.

శా॥ గాటంపుం జనుదోయి నాభికుహరీకప్రేమరువుల్ నీకయో
పాటిరాగమొ పంకజాకరమొ రుభాకేళి కాంతారమో
తాటంకి న్యభిరామ గాత్రములమై ధాటీసమాటీకముల్
పాటింపందగవొనె మందపవనా పాటల్బుజ్జీవనా.

ఉత్సాహ॥ కోకనద మృగీలలామ కోటికాశమీరమా
తేకు మడచనిమ్ము కలువజేనిచాశమీరమా
నీకుం గొమ్మయంగమింతె నిత్యవాస మీరమా
మాకు విన్ననించనేల మలయగిరి సమీరమా.

నీ॥ త్రనుచు రతిభోగములం దృప్తిగనక తన శరీరమంతట రోసి పరిత్యజించి
కాశిరాజను ఋషికి జక్కగ జనించి పెక్కువర్షంబు లయ్యింటం బెరుగుచుండి.

ఉ॥ చక్కదనంబురొసి వనిచక్కటికిం జని కంజనత్రయా
రిక్మలరాయనిం దలభరించిన జేల్పుగుఱించి నిష్ఠ పెం
పెక్కద పంబుచేయ యమహేతి మదాప్త సురేశ్వరాశ్వినుల్
చొక్కి నిజాంశజప్రమద సుమ్మనిరంత భవాంతరాప్తికే.

మ॥ ఒకకాలంబు జతానిలాశనముచే నొండొక్కకాలంబు దా
నొక పాదాంబురుహంబు నిల్పడలతో నొక్కొక్కకాలంబు పం
చకృతాన్వితర భాగసంస్థితులతో జండ్రాననామాళి మా
క్తిక మత్స్యగ్ర తపంబుచేసె జనతాకిర్తుల్ ప్రవర్తిల్లగన్.

నీ॥ రేరాచగేదంగి రేకుక్రొవ్వెదతోడ పెట్టకన్ జేగురు బొట్టుతోడ
రవణంపులెమ్ము ముత్తైపుకంటుసనితోడ మెడకప్పకస్తూరి బెడంగుతోడ
తియ్యివీలదొర బూది తెలిగందపొడితోడ గాడ్పుండిండి పసిండికడముతోడ
పులితోలు చిటుతపప్పలి పచ్చడముతోడ మొసపునక్కడొకాళి మువ్వతోడ

కక్షపాలికతోడ మహాక్షకోరు | రూక్షతాదీక్షతోడఁ బద్మాక్షితోడ
 వీక్షణీయుండగుచు నిటలాక్షుండబల | కక్షయక్షమకపుడు స్రవ్యక్షమయ్యె-
 క॥ ఇటులు ప్రసన్నుండై ధూర్జటి వేడుము వరమటన్న సలిపతిదానం
 బిటు ఘటియింపు మటంమం | బటువాచాప్రాధి నేనుమాటులు పలికెన్.

క॥ పలికిన కలికింగనుఁగొని | యలికాంబకుఁ డిట్టులనియె నైగురుం భ
 ర్తల వరియించెను నిజ సోజలజాక్షి యింక నొక్కజన్మమునంపున్.

ప॥ అనిన విని వినతయై వనిత యవనీతలంబున నొక్కసతికిఁ జెక్కండ్రు మగలగుట
 యనుచితం బగుగావున నే నొల్లనన నల్లన గిరిజావల్లభుం డిట్లునియె నావచనం
 బున నేపురు పురుషులంబు ధర్మ మెడయకుండునట్లుగా వరంబిచ్చితి మెచ్చితి నన్న
 సన్నతాంగి యంగీకరించి యేపుర వరులంబుఁ బ్రత్యేక రత్నసుభవంబును గౌమర
 విభవంబును బలిశుశ్రూషా మనీషా విశేష కామభోగేచ్ఛా సౌభాగ్య భాగ్యంబును
 బ్రసాదింప వలయునన దానికోరినవరంబిచ్చి గంగాతరంగిణీ తీరంబుననున్న యా
 ఖండలు నాయండకుం దోడ్కొనిరమ్మనిన నక్కొమలి యట్లకాకయని కోకిలవాణి
 పినాకపాణికిం బ్రణమిల్లి యాక్షణంబ చని సహస్రాక్షుం గంగాక్షిణిం బరిక్షించు
 చుండె నట దండధరుం డనిమినారణ్యంబున సత్రయాగంబు గావించుటంజేసి
 నూనపులు సుఖినీవులైన మహిమకు సహింపక శతమఖముఖ సంఘంబు వతుర్ముఖ
 సమ్ముఖంబునకుం జని చేవామర్చు లమర్చులయిన మాకును వానికి నంతరం బెద్ది
 యని తపాతపాపడిన దేవతలకుఁ బితామహుం డిట్లునియె జమునితేజంబును మీ
 తేజంబునుజేరి యేపురురాజులై జనించివారయ్యంతకుచేతకు హేతువగుదురనినఁ
 బురుసూత సహితంబుగా బృందారకబృందంబు మందాకినీతీరంబు చేరునప్పుడు
 తత్తటినిమగ్నంబున నొక్క యణుమధ్యామణి మనస్తాపంబు నిలుపోప కయ్యవస
 రగబున.

మ॥ కుధరానర్గళ వృష్టివోలె వలిచన్లుబ్ధున్ దృగంబుల్ వడన్
 విధుబించానన యేడ్చెఁ దత్తటవసీ వేల్లత్పయోజోల్లల
 నృధుపాన ప్రథమాన పద్మరణ నానారథంక్రియా హంక్రియా
 మధురేన్ద్రాన గుణాంకగీతలహరీ మంద్రశ్రుతిప్రాధిమన్.

క॥ అన్నిలవేణి యేడ్చినఁ | గన్నీళ్ళన్నియును గనకకమలములయ్యెన్
 నన్నులు తామరలుంబలె | నున్నవనం గూడు పెట్టు లున్నయ్యలకున్.

క॥ అచ్చెలికన్నీళ్ళ సువర్ణోచ్చ సహోజోచ్చయంబు లుదయించుటకున్
 విచ్చలవిడి నచ్చెరువడి | యచ్చేడియఁగని వియళ్ళరాధిపుఁ డనియెన్.

తృతీయాశ్వాసము.

- క॥ బాలా యేలాయేడ్చెద। నీలగున వచ్చు శ్రేమి యెవ్వతె వనది
కృపక నాతెఱుగెఱుగఁగఁజాలిన నాపెంట నింతఁజను దెమ్మనియెక.
- వ॥ ఇట్లురమ్మన నమ్మఘవుండు మగువ పిటుందన చనిచని.
- ఉ॥ ముందఱుఁగాంచె దిగ్రమణముఖ్యుండు వారుణవేషభాషణుక
మందరకంధరా కనకమందిర మధ్యవితర్ద్య మంద పా
రందర సీలకందర ధరందర సింధురవైరి పీఠ వా
సేందుకళాకలాపు హృదయేశ్వరితోడను నెత్తమాడఁగక.
- క॥ కాంచినరుణుండు కాఁగఁదలంచినలికె వజ్ర నాబలంబెఱిగియు నీ
కాంచన పీఠికపై వర్తించి చలించవు నమస్కరించ వయారే.
- ఉ॥ కన్నులుపేయిచేయిగురుకైదువు వజ్రము రాజ్యమంటిమా
యన్నిటికెక్కు డక్కజపు టాజియుఁ గొండలతోడి దీగియుక
మున్నె సుపర్వశాఖి గజముంజవుదంతి సురల్ భటాలి నా
కన్నఁగలాఁడె యొక్కఁడు మహాత్ముఁ డహంకృతి నీకు నర్హుమే.
- మ॥ అనినకారుఁడను రాద్రవీక్షిత సహస్రాక్షు న్నిరీక్షించి యొ
య్యన నెయ్యంబున నెత్తమాడఁగమదీయ క్రిడవారిం చె నీ
తనినోయ్యగ్గలి పట్టితెమ్మనినఁ దత్కన్యా కరస్పర్శనం
బున ధాత్రింబడి చేష్టదక్కినను శంభుం డింద్రుతో గట్టనుక.
- వ॥ ఆఖండలా యఖండ లాఘవాలాపంబులం గోపంబుచ్చట్టించితి దిట్టవేని గట్టితనం
బేర్పడ నిష్పర్వతశిఖరంబుఁ బెరుకుమన్న మొదటియెఱుకు నానతిం దా నతిత్వరిత
గతి శిఖరంబంటి మార్తాండ చండకిరణంబులు రెండువిధంబులై యుండుటంజేసి
యాత్మసమానుల నలుపురంజూచి యేలాకో యిట్లెను నేనువిధంబులయితిసం
చు నచ్చెరుపడియన్న వియచ్చరవగులం గాచిపంచముఖుండు మనుజయోనిం బుట్టుం
డనిపంచె వారును వై వస్వతశ్వసనపాకశాసనాశ్వసులు తమకు నాధారవర్తులుగా
ధర్మజ భీమార్జున నకులసహదేవులనఁ బుట్టిరి మఱియుఁ జతుర్ముఖ ప్రార్థితుండైన
యచ్చుతు సీతాసీత కచద్యయంబులు బలభద్రకృష్ణులై దేవతాహితార్థంబుదృఢించిరి
వారికి వాసుదేవుండు సహాయుండయ్యె నయ్యింద్రులకు నేకపక్షిగాఁ దపంబాచ
రించి త్రిమూర్తియైన పాంచాలి హోమకుండంబునఁ బుట్టెనని చెప్పి నమ్మవేని
యిష్టానుష్ఠల పూర్వకాయంబులు చూడుమని ముని దివ్యదృష్టి యిచ్చి చూపిన రమ
ణీయమణికుండల గుండమండల మూలితటఘటిత హేటక మకుటహరిదశ్వ వైశ్వా
నర వర్ణ వర్ణనీయదేహుల నాజానుబాహుల ధీగుల నేవురను వారికిదగిన సౌంద

ర్యధుర్యంబును నపూర్వతపంబు చేసిన యక్కన్య పూర్వదేహంబునుం జూచి
యబ్బతు బందియున్న యన్నరపతింగూర్చి యిట్టివిశేషంబులు తొల్లియుం గలవు
దైవాఫిష్టితం చిది పాండవుల కేవురకుం బాణిగ్రహణంబు చేయింపుమని యొడం
బటిచి యుధిష్ఠిరసమీపంబునకు వచ్చి కృష్ణద్వైపాయనుం డిట్లనియె.

క॥ లోకోత్తరదినమిది రజానికాంతుఁడు నేఁడు రోహిణీయుక్తుండై
మీ కనుకూలత నున్నాఁ! డాకన్యక వరుసఁ జెండ్లియాడుఁడు మీరల్.

క॥ అని యానతిచ్చి చనియె॥ మునిమాళి పృథావధూతనూజ మనోజుల్
పనిఁబూనిరి పాంచాలీ! వనజాయతలోచనా వివాహోత్సవము.

శా॥ కావేరీ లహరీపరీత హిమరుక్మాసారవా సాదరా
సావేరీ ముఖరాగ భాగ్యహిణ భూసంగీత భంగీగతా
కావేరీప్రీత పల్లవీసదృశ రంగద్వల్లవీ వల్లభా
భావేరీ భవదోక్తియామయ సమభ్యంవ ద్విమూనాంతరా.

క॥ సప్తీకృత పత్రీశ్వర! సుప్తీకృత జలధిదర్శ శోభకశయ్యా
సుప్తా సప్తప్రాకా! తాప్తాలయ హస్తకేసల యస్థితమలయా.

భుజంగప్రయాతము॥ తృణావర్తహానీ నదీభూవిహారి
ఘృణావర్తనాప్తా శమీశానగోప్తా
ఫణానర్తనాల్పా శృభాషాగ్రతల్పా
ప్రణావర్త దాసాధిపద్వాంతవాసా.

గీద్య॥ ఇది శ్రీమద్రామభద్ర భజనముద్ర కలిపట్టభద్ర కాద్రవేయాధిప వరసమా
గత సరససారస్వతలహరిపరిపాక కాకమాని ప్రబోధబుధకవి సార్వభౌమ
పౌత్ర రామలింగ భట్టపుత్ర కాడిన్యగోత్ర భాగధేయమూర్తి ప్రణీతంజైన
పాంచాలీపరిణయంబును మహాస్రబంధంబునందుఁ దృతీయాశ్వాసము.

పాంచాలీపరిణయము.

చతుర్థాశ్వాసము.

క॥ శ్రీరంగనిలయపాణి మణీరంగద్వలయ విశిఖనికృతోదన్వ
త్రారంగ విలయగుణ నటనారంగస్థలయ సహ్యానగజానిలయా.

వ॥ అవధరింపుము జనమేజయునకు వైశంపాయనుండిట్లవియె.

క॥ ఘనభణిమణితోగణ ఘృణి । కనకాంబర కాయమానగణచిత్రములన్
మునుపంటి పురముగాదిది । యనిపించినపార్వ దాలయము గనిపించెన్.

చ॥ చిగురుల తోరణంబులును జీలుగుంబువ్వు లనంతకంబముల్
పగడపుండుచ్చు లద్దములు బంగరువ్రాత తదుమలబాలముల్
మొగలివినుల్ సరుల్ సవరముల్ ధ్వజముల్ గజనిమ్మపండ్లు నీ
రుగ నగగీగృహంబు లడరున్ రథముల్ కయిసేయుకైవడిన్.

ఉ॥ మేరులతీరులాకురుజ మీందులఁ జెక్కిన లెక్కియుంబులా
గారుడరత్నతోరణ భగద్ధగలా తెలిగచ్చుచుచ్చు లా
బేరిమిటారి కత్తియలు పెట్టిన ముత్తైపు మ్రుగ్గుసిగ్గు లా
యారతిసానివ్రాత పనులంగడి ముంగిళులాపురంబునన్.

క॥ పట్టుంజల్లియు సవరము । కట్టాశిమెటుంగు మూక్తికపుండ్రోరణమె
ప్పట్టునఁ దెలిపుట్టము మేల్కట్టాకటిం బట్టణమునఁ గనమెట్టియెడన్.

క॥ చెంగావి కట్టగట్టని । ముంగిలి నుత్తైపు మ్రుగ్గుముంపనికడపల్
బంగరు చిత్తరువెత్తని । యంగణముంగానమెందు నప్పరమందున్.

సీ॥ గ్రామీణ ఘటమాన కటకాయమానంబు దర్శిముఖాకృతి తత్త్వ వృతము
భీత్రికాలంక్రియా భృత్యభృన్నిశ్చేషి భస్త్రికాజన గళత్పాంసుభరము
నటవారజిక వధూనతినందదధికారి యార్తనిస్వననాంసలాజ నిహతి
ఘోషవద్గోధూమ మాషఘరట్టంబు బహులశర్కరతైలపక్వసురభి
ఘస్రఘటికాఘటితఠి ఘటితరజని! లేఖన పురోహితాహ్వన లీలగాఢ
ధావనాయాత యాతవదత్పదాతి! వెల్లువొదచెల్లునప్పు డప్పెండియిల్లు.

క॥ అంతటన్యపుఁ డంతఃపుర! కాంతలఁ గుంకుమహినుంబు కస్తూరికలన్
వింతగ నలుంగులిడుండని! కుంతీనందనులఁ బెండ్లికాడుకులఁ జేసెన్.

ఉ॥ జోడుగఁగూడి ప్రోడగమి చొక్కిపడెన్ ధవళంబు ధైరవిం

బాడిని బాడిరిద్దఱుజపా కుసుమాధర లాధరాధినా
 భోడుకళత్రనేత్ర యుగళోత్పలముల్వికసిల్ల వల్లకి
 గాడవరాళివైరి కలకంఠగళోద్య దనర్గళధ్వనిక.

మ॥ అలరుంబోడులుగూడి ధర్మజనవివక్షాజాబాణపే
 తలయంటం దగుదీవు భీమునితలు దైలంబిడన్నీపు పా
 టలగంధియిటురమ్మ క్రిడిశిరసంటక మీరు మాద్రీకుమా
 చుల కభ్యంగమునేయండంచు కయినేర్పల్చుపి రేర్పాటుగక.

మ॥ అలకల్ విప్పి చిటుక్కునం గొసరుడాయంగుక్కినంతం దలక
 గలయన్నూనియ వెట్టుటల్వలయ నికావణంబు రాసంటుటల్
 సొలయక దువ్వుటలుండగా నడుమనాసుభూకర స్పర్శమే
 కళయంబెందలయంటుటంతయు నెలుంగంజాల రప్పాండవుల్.

చ॥ అటకలివెట్టె నొక్క కుటిలాలక నీలకచావతగసకం
 బటకలితాయువుల్ మణిమ యంబగుతంబుగ వంచెనోర్తు ను
 పుటమొక హాటకాంగి నునువాటపుం బెన్నెరుంటంజుట్టె నం
 తటం దడియొత్తె నోర్తు వనితామణియుక శిఖివైచెట్టెఖరిక.

క॥ వడివేటువేట శిరసులు గడిగి బెడంగయిరికుంతికాంచిన కొడుకుల్
 వెడవింటి జోమమెరవడిం గడిగిన నారాచపంచకంబోయనగక.

సీ॥ అరచుట్టు పైంగట్టు నపరంజిరెట్టెంపు నునుకట్టుంగనివెన్నుండనుకరింప
 తీరైన నెలవకతిరుమణి హినుఘృణిచూచి యమ్మక్కని చొక్కిపడంగ
 సిగమింది విరవాదీ చేర్చుక్కపసగాంచి మరవ సుతుండు కొంతమరులుకొనంగ
 సొన్నుల యమరికల్ సారిదిగిరికించి కలవానిసుతుండింత కన్నునేయ
 పాంచజన్య భుజప్రాణ పంచకంబు । త్యాగలేఖప్రపంచకం బసమబాణ
 బాణపంచక మున్నిద్ర భద్రవేది । పంచకరుచెంచె బాండవపంచకంబు.

వ॥ ఆసమయంబున.

చ॥ నిటలతటికే శుభాక్షతలు నిల్పుచుదీవనలిచ్చి యిమ్మహా
 కుటిలకచాశిరోమణికె గొమ్మలు సంపెంగ నూనెయంటరే
 యటకలివెట్టరే జలకమాగ్ని వడిం దడియొత్తి చిక్కుదీ
 ర్పుటలుం బసిండికుంచె నెరిసోగలుగన్నడ దిద్దరేనెరుల్.

ఉ॥ పాటలుపాడుచుక గొనబు పాపటం దీటిచి కొప్పమర్చరే
 పాటలగంధికె నిటలపట్టిక గస్తరిబాట్టుంబెట్టరే

కాటుకదీర్పరే యెరకగన్నడఁ జెండురుకావిగట్టరే
గాటపు గబ్బిగుబ్బ చనుకట్టులఁ జేర్పరే హరవల్లరుల్.

సీ॥ బాగాయెఁగాకెంపు పాపటబాట్టుతోగొనఱుము తైపుఁగుచ్చు పనితనాసల
చెలువాయెఁగా జంట చెంగారివికతోసరులిచ్చు మకరికాస్తనభరంబు
రంగాయెఁగా రత్నగళసతోఁగావి చొక్కపుపావడమకూల కటితటంబు
నలువాయెఁగా రణస్మణిసూపురములతో నపరంజి మట్టెలాక్షాంఘ్రియుగళి
యమ్మ యిమ్మ స్పృహగమ్మ కేసామ్మెక్కింత నెమ్మెయి నలంకరింపనీనిలువు నూరు
బంపినటువలెనున్నదీ పాండుసూసు పంచకము భాగ్యహారార పడఁతులార.

మ॥ అను చోవృద్ధపురోహితుండొకఁడు డాయంబోయి మీపాటలం
ది నెగుల్ దువ్వుచుఁ గొప్పఁజెట్టుచుఁ దుదిన్నిందించునీయంచు ము
ట్టనిసింగగము తేది లగ్నమిదిగో డానెక్ మహాగ్రంథు రా
జునయో నిన్ను నెఱుంగరా కదలుఁడంచుం బండ్లుగీలెక్ వడిక్.

చ॥ విసరుహ లోచనామణిని బెండిలిత్నియఁ జేర్చునప్పటిక్
ముసుఁ గొనరించుండి నొసలిముంజెఱుఁ గించుకవంచిపట్టుండి
విసవిసఁబోక యొయ్యనడపింపుఁడరుంగు మెఱుంగుమెట్టికల్
మసలిక నెక్కఁ డెచ్చరిక మచ్చికనిల్పుఁడు భద్రపీఠికక్.

గీ॥ వెలది కదలారతికి నెంతవేగిరంబు క్రొత్తము తైంబుల నివాళి యెత్తరాదె
గౌరికల్యాణమునకేమి కంతుఁ గన్నతల్లి ధవళంబు పాడరాదాలతాంగి.

గీ॥ వెలదిపీడెంబు పసఁజెట్టవేళలేదె ధవళమనుమన్న వదనాబ్జధవళమునను
నీవునీవంచు మొగమొగంజేలచూడ! సిగ్గుపడనేల మగవారి చెంతననుచు.

శా॥ నీకేవచ్చు సువాలయుంధవళ మింతియల్లానేరేళ్ళు గౌ
రీకల్యాణములంచు నింటికడ నేగీతిక్ విజృంభింతువే
వాకివిచ్చటనంచు నిద్దఱుసతుల్ వాక్యోపవాక్యంబులక్
గాకై ముందలపట్లకుం దొడఁగిరా కల్యాణవేదిస్థలిక్.

ఉ॥ అగ్నుషలోచనల్ పలుకునప్పుడు విప్రులుహూమవేళ మీ
రొర్పుబురండు తెండు సమిధోత్కరమీయవధాని బ్రహ్మయీ
యర్జునులొన యాపనసయన్న వశిష్ఠులుమీరు శ్రోతమం
దగ్గురేయంచు బంచుకొనిరందఱు వేల్పుచు ద్రవ్యదక్షిణల్.

క॥ మిహిరాసిత గురుబుధకవి మహికాంకుక రాహుకేతు మహిసుతులనుచుక్
గ్రహియించెక్ ధనము నవ! గ్రహసేవమున విప్రరాజిరాజులచేతక్.

ఉ॥ మంగళసూత్రమంగ గరిమంగళలంగను సర్వమంగళా

పాంగ నటద్వైతాఖినికే నంగనకుత్ గళసీమంగట్టైరా

ట్ప్పంగవచక్రవర్తి విధుపూర్ణముఖీకుచకుంభ పాతశా

తాంగ భవానీభాని సఖరాంకురమల్ గిలిగింతగొల్పంగక.

మ॥ కులుకుందోరపు గబ్బిగుబ్బ చనుముక్కుల్ నిక్కిచొక్కంపుకం

చుళి నొక్కింతవకావకల్ గొలుప మించుల్ గ్రమ్మదోర్తుల ని

ర్కలతోభల్ భుజభూషలం జిజిలిదోమం బ్రొన్నమత్పొంజలిం

దలంబ్రొలోన్దెం దలోదగిమణి పృథాతామ్రాధరాసూతికె.

గీ॥ ధన్యకన్యక ద్రుపదుండు ధారవోయ! ధర్మతనయునివెనుక నాధౌమ్యుండంత

నింతిం బాణిగ్రహణము చేయించెనటుల । కడమ నల్లుచే యథాక్రమముగాంగ.

మ॥ ద్విపముల్ నూలురథంబులట్ల హయముల్ వెయ్యెసి దాసీమణుల్

చపలాక్షుల్ పదివేపురుం గనకచంచన చ్చంచకాంచన స్థి

తపనీయాభరణంబు లెన్నియొనక ద్రవ్యం బపారంబుగా

గృప నొక్కొక్కరి కగ్నిసాక్షిగ నొసంగెక మామ యల్లుండ్రకుక.

మ॥ ఘన పాకాన్నము గన్నవారలకిడక గన్నారె రూకన్న నా

కును బోకన్న నొకన్న మున్నిటులు గోకొమ్మన్నచో టున్నదా

మనప్రాకెన్నచెలంగె గీర్తిలలికల్ పాకారిలోకంబువెం

టనె ప్రాకెన్నయమెప్పునంచు నరులాడంబొచ్చి రిచ్చాగణిక.

గీ॥ నాగవల్లిమించె నానామనీషిపు! న్నాగవల్లి తేచ్చ బాగుదీర్చి

త్యాగమెల్లియనుచు దక్కువారలొసంగు! నాగవల్లిమాత్రమేగణింప.

గీ॥ ఏనుడెండ్లినాడహిస కాహళ శంఖ! పటహవాద్యపద్యబాణవిద్య

భోరుకలకె భూసభోభాగమారేయి । పట్టపగలుచేసెం బంజులెల్ల.

ఉ॥ విండులకెల్ల నేడిచట విందనినక సచివుల్ పురోహితుల్

గొందలు బజ్జెపచ్చడులు గూరలు చారులు పిండివంట లె

ల్లం దగడెచ్చిరైందవ శిలాకులతుందిల పాకమందిరా

లింద బహిరగ్రహి రచితలేఖ మణిఖచిత్రాగ్రవేదికె.

క॥ వంటయొకించుక చేయుండంటున్నారొ లేదొ యచటిసువారం

చింతికలకంటు లొకగడె! యంటనెకానించి రిశ్వరాయతమునకుక.

మ॥ పిలువంబోయిన యంగజాలతరువుల్ బీరము గులుక తొమ్ములె

క్కుల పూతల్ గణింత యెత్తురుసాకుళ్ళాయ లందంపుక జే

- తులగఁడం బరచట్టకుంకుములు కన్తుల్ హత్తి గేహల్బుభో
జలునై యెమ్మెల్లభోజనంబులకు రాజుల్ వచ్చి రహ్చోటికిన్.
- క॥ వింసున కరుదెంచిరి తలకుండగ్గు దోవతులు పట్టుకోకలు పెంటం
గొందలుపిల్లలు జతగా! నాందోళికలంబురోహితామాత్యవరల్.
- మ॥ బుహతల్ కెద్దులు పీజనంబులును జెంబుల్ గొప్ప దొప్పాకులున్
నిడియందంబులచొప్పయినాకయింతేప్రాద్దు పోకుండ నాఁ
గఁడు వీరల్వలెఁ బెట్టరాదనుటలుం గన్నట్టఁగా నూరగా
మిడిచాపల్పనుదెంచరా ద్రుపదభూమిభర్త యిశ్వేరఁగఁ.
- క॥ తెప్పలుగా దొప్పలుమరి! దొప్పలకుం దగినయాకు తుదినాకులకుం
జెప్పనగు పసిఁడిచెంబులు! నప్పార్థి వుండేర్పరించె నయ్యెడనెడకున్.
- క॥ కడలేనిపెడలుపెంతే! నిడివియు సగ్రముల తగులు నిగనగలిగుం
గడిమి గల యనఁటియాకులయెడఁ జూచినఁగడుపునిండదే భోక్తలకున్.
- ఉ॥ ఇక్కడఁ గూరఁచుండుటలకిరెకెద్దులు లేచిరంప మి
రాక్కరు వంటశాలకడ యోగ్యముమీకది తేమకేమి యీ
ముక్కలి పీటమిదియది మూగ్గుల చో టిటమేలటంచు న
ద్యాకుల నక్కలాధికుల వైదికులందగుచోట నుంచినన్.
- ఉ॥ వడ్డనఁజూపిరంత చెలువల్ తెలియోగిరమెల్పుపప్పు మెం
దొడ్డిన కూరగాయ ఘృతముక్కెర చక్కెరలేనెల్లదా
లిడ్డన నానవాలు చలియించని తైరులు మేరుమేరుపై
గిడ్డివలంబిరోయనఁగ గేస్తులకబ్బె సమస్తభాగ్యముల్.
- క॥ చేతమెతుకంట కుండన్! శీతాభోగముల వారిచిన యోగిరమా
రా తుమ్మిపూల తెలుపాహతావియయారె వేడియని వేడిరొగిన్.
- క॥ గేస్తులకుం బసిఁడిగిన్నెల! కస్తూరియనంగ వెంత కర్పూరంబే
శస్త్రమన వాసికెక్కిన! నిస్తులసద్యోఘృతంబు నెలఁతుకవంచెన్.
- క॥ ధూర్తులు దిష్టార్థిచమ! వార్తకమటంచు మరీచవర్ణన గనుచున్
గీర్తించిరి తొడిమకథి! గ్వార్తాకమ వృంతకమని వంకాయఁడగఁ.
- గీ॥ ఉప్పుపులుసుఁబట్టి యొక్కింతమిరియంబు | ముట్టితిరుగఁబోత చుట్టిచట్టి
నేత వేచినట్టి నిడుపుఁ గాకరకాయ | వరుసనిడియెనొక్క వంటలక్క.
- క॥ ఉడికినపిమ్మట మిరియము! పొడి బెల్లముచల్లియ్యదుపొడిరాచిని నే
తిడినెట్టుఁగవేచినన్! తేలపుడుఁగంద మిళిందవేసి పొండుగనిడియెన్.

క॥ ఇడఁదగిన పులుసుమిరియము! గుడుముంగల వేడివేడి గున్నడితునకల్
బెడిదంపురసము గూడఁగఁ బడఁతుక వడ్డించెనొకతే ఒడలికదీఱక.

క॥ ముట్టినదెముట్టిచుటియును! బట్టినదేపట్టి ముల్లవడక పడఁతుల్
గట్టి మిటూరులు బంగరు! చట్టులవడ్డింపిరెట్టి జగజెట్టులనక.

ఉ॥ ఎందఱు బోనకత్తెలు మహిందలచూపరు మందయాన లా
యందల మోతలానగవులా పిటుఁదంటిన కీలుగంటు లా
కుందనపుం దనూలతల క్రొందళుకుం దొలుకారుమించు లా
యిముకళాకలాపుఁ డొకయింతగనన్వడదాఁకి చొక్కఁడే.

శా॥ వక్కాణింపఁగరాని వీజననభస్వత్కాచయంత్రాంబువృ
ద్ధిక్రేలట్లుట కోటి నిండుమణిపేదీ వాలు కావాలతక
మక్కాచెంబులఁ జల్లఁజేయ వడిగండ్లంబోలు సారభ్య స
మ్యక్కదీప్తపవతీజలంబు జనమాహా యుధుఁ ద్రావెందమి.

గీ॥ ఓర్పుగలవారలామీఁద దర్పితారి! యోర్పుగలవారు రాజకందర్పులార
యోర్పు గామింపరాదె యీ యూర్పులకును । వేర్పతోనంచుఁతులుతూర్పువట్టి.

సీ॥ అన్పుతోష్ణపక్వతావ్యక్తంబు భుక్తంబుగ్రామాంతరావణా గతముఘృతము
సవమానసఖముఖా పాకంబుశాకంబు లసదాష్టలవణ సీరసము రసము
ప్రోద్ధాత శర్కరారూపంబు పూపంబు విగళితమాధుర్య నగరి సిగరి
యంబుగోఢస్య భిన్నంబు ఊరాన్నంబు హతశుచి రుచిపాలు నానవాలు
చారులేకాపు ఒజ్జిపచ్చల్పతీరు । పేరుకోకున్న యీతైరునీరుమేరు
లెటుల భుజియించెదరటంచుఁగృవదలిర్ప । క్రుపద నృపదర్పకుండప్పుడుపచరించె.

క॥ బుధులరుదా ద్రుపదాధిప! మధుర శరచ్చంద్రికా సమధిగతదీధి
త్యధరీకృత చణమాహిష । దధికలశోదధికీ గలశతసుభవులగుటల్.

క॥ వడపిండెయు మామెనమా! రెడుగాయయు నల్లముక మిరియపూగ్గాయల్
కడఁజుండఁగఁ దొక్కుచు మామిడి కాయయునురుచిండ్లుమెచ్చిరలంతుల్.

క॥ ఆజ్ఞవములు లవనైలాం! చజ్జింభము మిళితఁభ సందిన్నగహృ
త్సజ్జాంభము గుంభిత రంగజ్జంభము నీరుమజ్జిం గొనియాడెక.

క॥ ఉచ్చూరఁగాయ వడియం! బప్పడముగబారుఁ గూరలన్నము ఘృతముక
బప్పుం బాయసముం బా! లప్పాలుక దధియుఁ దక్రహాసనిరధిపుల్.

శా॥ ఓర్నెట్టిన యప్పళాలు కడలందొప్పారు సేద్యోప్పలుక
దోరకవట్టిన చంద్రఖండములు దొంతుల్లన్న పెన్నప్పమల్

ధారల్పట్టిన పట్టతేనె వఱదల్ దార్కొన్న ఊరాన్నముల్

మేరల్పట్టిన గట్టితైరులిసుమ్మి భోక్తృసుత్యక్తముల్.

సీ॥ ఒకప్రేలంజవిచూచి యొరఁద్రోచిన బజ్జి యాఘ్నాణమునఁ జేర్చు నామ్రఫలము

లాసనిజ్ఞెననేతనద్దీర్చిన దొప్పపైచప్పరింతల పనసలొనలు

చక్కెరఁ బొరలించి చాలించు రసదాళ్ళు కడఁగ్రుంఁచియుంచిన కమ్మవడయు

మీఁదిమీఁగడమాత్రమే గ్రహించిన దధి యంకివై చిన కలవంటకములు

కొఱకిడిచిన యూర్ధాయకొంతనాల్కా! నూపిపడవైచు జన్నులుమూతిమట్టి

మీటుఁదర్శపుటితక్రమే ఘట్టితై! భోజనాంతానమత్కుఁజ్జీభాజనములు.

క॥ చేతులకిడు నూతనకల! శీతలకేతక సుగుంధిశీతలజలముల్

భూతలమున దొరుకుట యెట్టితల సుహాసనస్థిత సేవనకుకొ.

క॥ పొంకముగ నతఁడు నృపమీ! నాంకులకంకురితఘమఘమామేదపీమై

కాంక మృగీమదపేషిత! కుంకుమ పంకంబు గాజుఁగోరల నొసఁగెకొ.

క॥ అగుణమణి యొక్కనికిడు! బాగాలేచాలు బహుళపరిణయములకుకొ

బాగైన వలువలొకనివి! భోగింపఁగ నీమకేఁడ్లుపూఁడ్లకుఁజాలుకొ.

శా॥ గవ్యాపార కృపాకృపాణహత రక్షకుషీదోరంగ రం

గవ్యాపార శరాపరాశర నిరీక్షాహృష్టభావక్ర చ

క్రవ్యాభూతమురామరభృమిత రాగస్థాపనాదక్ష ద

క్షవ్యాశ్మతి తార్క్ష్యదేవసుత రక్షాదీక్ష దీక్షానిధి.

క॥ కస్తూరిరాయకాస్తుభ! వస్తూరీకృత శరీరపైభవభవ భ

వ్యస్తవభవన నవనీ! తస్తేయవిధేయ సంతతస్మైరముఖా.

ఉత్సాహము॥ మిత్రజాంబవద్విదర్భమేదినిశ్వరాది స

త్పుత్రికాభుబాగృహీత భోగ్యనాగవల్లికా

చిత్రవర్ణతాళవృంత చేలఖండ చామర

ద్విత్ర పంచషాఖ్యముఖ్య పీఠజీయలక్షణా.

గద్య॥ ఇది శ్రీమద్రామభద్ర భజనమద్ర కవిపట్టభద్ర కాద్రవేయాధిప వరసనూ

గత సరససారస్వతలహానీపరిపాక కాకమాని ప్రబోధబుధకవి సార్వభౌమ

పౌత్ర రామలింగ భట్టపుత్ర కాండిన్యగోత్ర భాగధేయమూర్తి నామధేయ

ప్రణీతంబైన పాంచాలీపరిణయంబను మహాప్రబంధంబునందుఁ జతుర్థాశ్వాసము.

పాంచాలీపరిణయము.

పంచమాశ్వాసము.

క॥ శ్రీరమణీమణిధారి! ధారీధవ సుత రథాంగతటభిన్నారీ

నారీశ్యంఖలపంగు శిరీరీహిత గాంగలహరి శ్రీరంగహరీ.

వ॥ అవధరింపుము జనమేజయునకు వైశంపాయసుండిట్లనియె.

గీ॥ ఏగుండెండ్లి నాఁడె పితబంధుసమ్మతిఁ బెండ్లికూతు మొదటిపెండ్లికొడుకుఁ

గూర్తుఁమంచుప్రపద కుంభినిభర్త దంపతుల కేర్పరించె బడకయిల్లు.

మ॥ తనయత్యంత నిశాంతశేఖరముచెంతం దండ్రీచాల్యంబున

దనకర్పించిన దర్పకప్రముఖ చిత్రస్తంభ విభ్రాశి భో

జనశాలాంగణ పాకమజ్జన మహాశయ్యా గుహాప్రవృహ నూ

తన కృత్కేతన రాట్టురాతన మణీధామాంతరాళబునక.

మ॥ నెలరాటాకుమితూరి చిత్తరువు కన్నెల్ సన్నసున్నంపుఁ ది

న్నెలు జేబే దొరరాతిగోడ కడవన్నెల్లోవఁ జెలగావి వ

న్నెలు పూఁగైదుపు వన్నెరాయ పనిచిన్నెల్ గచ్చుమేల్ గచ్చులక

దేశకం జాలినకేళి ధామమటఁజూపెన్ మామ జామాతకున్.

క॥ మంచి మహూర్తంబిది నున! పాంచాలిందోడి తెండు పతి కడకని మ

న్నంచెన్ ప్రపదమీతిపతి! యంచు బురోహితులు దేవికయ్యెడఁదెలుపన్.

క॥ కొప్పవిరిదండదవలిన! దుప్పటి వలెవాటుతోడఁ దొయ్యలికైదం

దొప్పఁ దమతోడ నూడుపు! జొప్పలతో నప్పడింతి సొంపుగ వెడలెన్.

గీ॥ సుదతి యొడ్డాజమేదటి చుట్టుగాఁగ! రాలయుంగరముల చాలెత్తాడుగాఁగ

మంచియరగందపాడి మేనిమట్టిగాఁగ! జత్తజభుజాభునికి జగజెట్టిహోలె.

గీ॥ కట్టుకంబమునకుఁ గరివోలెదాదుల! బలిమి నరుగుదెంచి పడకయిటి

కడపదన్న యవల నడుగింత యిడదాయె! నాతిమొనకు డాయ భీతిగాదె.

ఉ॥ పట్టుతలాడయున్ హళఁదిపచ్చనునం బఱపింద్ర గోపపుం

బట్టుకురాడనుం దొంగరుబట్టియుఁ దెల్లనిచల్వయుం బనుతో

వెట్టినకట్టుతో బటువువిల్లలు దంతపుఁగోళ్ళ గ్రచ్చు క్రాం

బట్టెలుగన్న యాస్యపతి మంచముపై సతులుంబరచ్చెలిన్.

క॥ అలకల్గొని భీతిత్రపల లఁకకపునుబట్టి సకియఁబునిటు దివియన్

నిలుచుండఁ గూరుచుండఁ! గలకంకిక బట్టెనొక్కగడియ కడంకన్.

- క. ఓరమామొంది చక్కఁగానుండుమన్న నమ్రశిరసాందిచూడ్కిలోనానయంది
సరసంగూర్చుండి బాగాలూసంగి రెండుమడుపు లీరాదెభర్తతుంచుడుకుదీట.
- ఉ. వీడియమిచ్చినీపు నెకవీడెము గొమ్మనికాంతుండింత ప
య్యాడ గరుక్కునంగొఱికి యాకధరంబున నందియిచ్చుచో
వీడకపటమెక్కి పెడవిన్నునఁగెంపొడవింప కయ్యయో
ప్రీడకుం బాలువడ్డవెడవిల్తుడను శాంతుడడలే తలొదరి.
- ఉ. నీచలమే ఫలించెఁగద నీవఁట నీరమణుండఁటమ్మ కొ
మ్మాచిరసౌఖ్యముల్ గనుండుమక్కువ నెక్కటిమీరు వేటుమే
మే చెలిపోయివచ్చెదము మీకపుఁగిళ్ళ సుఖించువేళలకొ
మాచెలువల్ గదాయనుచు మమ్ముదలంపుడను దంపతుల్ తుదికొ.
- క. గారామునఁ బెరిగిన శృంగారాంబుధిగాని గడుసుగాదొకనాఁడు
నేర్పుపులిగానిఁబెట్టెను సూరాసుతచూడ సూన సుకుమారసుమీ.
- క. కొమ్మలులేరాబంగరు బొమ్మసుమీ రాచయిండ్లఁబట్టుదురా యీ
యమ్మబలెఁ గన్యకార త్నమ్ములు మీపూర్వజన్మతపమెట్టిదియో.
- క. మీభాగ్యంబునదొరికెకొ సౌభాగ్యనిధానమైన జవ్వని పాంచా
లీధామభవజ్ఞనక త్నాభరణఫలాప్తి కిదియెకారణముసుమీ.
- ఉ. ఓయన్మతాంశువంశనిధి యన్నసతుల్వలెఁగా దొకింతయుం
జేయుటెఱుంగదూడిగము చెప్పివసుల్ గొనుండింక నింతమం
కియమనేర్చునేరములకెగ్గుగఁజూడకుండంచుఁ జేతిలోఁ
జేయుడి యప్పగించి యలచెల్వలువెల్వడిరిల్లు బల్విడికొ.
- ఉ. వట్టఁగనీదు చన్నుఁగవ్ పాణితలంబిడ నీదుకొప్పవై
ముట్టఁగనీదుమేను పలుమావఁగ నీదధరోష్ఠ మాకులం
బుట్టదు చూడ చాడదొక సుద్ధియగుండియగుడుపట్టి నాఁ
డెట్టుభరించి నాఁడొ హృదయేశ్వరుఁ డవ్వలరాహశాహళికొ.
- ఉ. మైఁటకులగులాడి కటిపై ఘటియించిన చేవిదల్పులకొ
బాటిలిసీవికై పెనఁగి మైఁబడి చేతులతట్టివేఁతల
న్మీటుగ నాటఁబట్టు బలిమింగనమిం దగదొట్టిజెట్టి పో
రాటములాయె నాయనకొయారి యెడటములకొ హుటాహుటికొ.
- క. అక్కలభాషిణిఁగొమ్మని వక్కలుచేనిచ్చినపుడ వలఁతెండు వడికొ
వక్కలుగఁగొట్టెబిట్టుగ నక్కరునంపనునిడెందమరవిందగదకొ.

- క. కన్నెకొనగోరఁజీరిచి | సున్నుబీడి మడిచియిచ్చుచుట్టుల వీడె
 బిన్నదిసంబులకన్నక | గొన్నిచవుల్ హెచ్చుచూపెఁ గువలయవతికె.
- క. చక్కెరయొకపరిమొకతటి | నుక్కెర యొకసారితేనె యొకమాటమృతం
 బక్కిరవాణి వాతెలు | నొక్కినతటిఁ జిక్కెఁబతికి నూక్షేసి రుచుల్.
- ఉ. సంపాకయింతయూని బిగిసందిటగ్రుచ్చి ప్రవీణపాణిచే
 నంది ముఖముఖి | సఖిసుధాధరముం గబళించి వీల్చితే
 నెందఁగొల్గిలి కెంపునిచి నిద్దువుగంటి రచించి చీ
 ల్పెందుదిసజ్జానజ్ఞుగను జేసి నిజేకుండవార్యవాంఛికె.
- ఉ. వాచవి చూచిచూచి సతివాతెలు చన్దవపట్టివట్టియుక
 చూచతురత్వమింక వెడమాటగుఁగాక యసంగఁబోక కా
 లోచితకార్యమెంజక నవోధగదాయనఁగూడ కెంతయుక
 వాచిన వానిరీతి రతి నాఁడు హాహళిచేనెవానికె.
- చ. గళరవభేదముల్ గలపి కౌఁగిటిపట్ల బిగింపెసంగుటల్
 డెలిపిసునీత్రకృతి ప్రకృతిదిద్ది కళిపెకులింతనేర్పి ని
 స్తులసఖరద్విజక్షతము సాంపెఱింగించి యపారపుకరతుల్
 వలుమరు శిక్షచెప్పి పతి ప్రాధనుజేసె నవోధనంగనకె.
- చ. అలయిక యింతలేక పతిసంటి పెసంగెడుచోట జెట్టియై
 పెకుకుదలిర్పఁగా నధరబింబము చించెడు బోటఁజిల్కయై
 గళరవభేదముల్ డెలుపు గట్టితనంబునఁ బాపురంబునై
 కళలఁగలంపనేర్చిఁ గలకంతిరతిప్రకృతి ప్రవీణయై.
- ఉ. కమ్మనియూర్పుగాడ్చు చలకప్రమకుచమ్ముల పూతయూతఁగా
 నెన్నెయి ఘర్మముల్ మోలుప నిద్దువుఁజెక్కులతేట నవ్వులం
 సమ్మునజాఱిజాటు వగసందెడు క్రొవ్వెద క్రొవ్విరుల్ సహ
 యమ్ముగ నేదడేర్వఁబతి హయనియెక సతిసల్పఁగారతికె.
- గీ. నటమరోజంబు నిటల సంఘటితకవము | పర్యటద్దల్లతాటంక పాటవంబు
 కటితటిసప్రమటత్కంచితకాలాప | ముపరిరతమిచ్చుఁగా సౌఖ్యమవరిమితము.
- ఉ. చొక్కిప్రసూనశయ్య రతిసోలియుఁ జాలుఁజుమీయసంగఁబోక
 డిక్కిమలక్షినిట్టెరమియించెదసంఘం దలంచునాఘండా
 జక్రవగుబ్బలాడి యరజాఱిన కొప్పపిసాళిచూపులుం
 జక్కెరమోవితోఁ గళలు చల్లెడు మోమెటువంటిదోగదా.

- సీ. కసరుచో బలిమికాటనింబోవు మోవితో గురుకచాకచి నెగుల్తురులతోడ
కబళించివిడిచిన గల్లపాలికతోడఁ బెనఁకువవనివాడు తనువుతోడ
చుంబనక్రియమీఁదు చూచుముంగరతోడఁ జేపట్లమీఁజేలి చీరతోడ
రమ్యముష్టాముష్టిరాలుగాజలతోడఁ బైకొన్నరతితొట్రుపాటుతోడ
నింతకటిమోపి కడమకోకెడమచంకఁ | బెట్టిధమ్మిల్లమొకచేతఁబట్టి యొక్క
క్షేలఁ గీలించిన శనిండిగిండితోడ | విభునితోఁగూడి పడకయిల్వెడలె వెలఁది.
- క. వెడలి సలిరతిఁబెనంగిన | బడలిక నిట్టూర్పు తొట్రుపాటును జనుగో
రడి మోవికాటుచిమచిమ | జడిచెమట నళింపఁజూపె సౌహృదగుల్.
- ఉ. బాణభజారి భూనటదపారకృపారహితాజిభిన్నతత్
ద్రాణయొకింతలేక నడతక్కువతోఁ జనుమాఁతతో. గళ
ద్వేషిభరంబుతోనపుడు పెన్నెలవైటికివచ్చినట్ జగ
త్ప్రాణము కూర్చికోడలికిఁ బ్రాణముదెచ్చెగతిప్రవీణమై.
- ఊ. కూర్చిన మైకదంబములుగొన్నిగఁగించితిఁ గాని క్రమ్మటన్
గూర్చగనేరనైతి ననుఁగూడిన గాడ్పుగఁగి వీఁగురా
కూర్చినదెందమున్ దిరుగఁగూర్చగదా రతికన్న చింతనూ
యేర్చినమిన్నవంటి తరలేక్షణమైచెమటల్ నశించుటల్.
- క. ఈపగిదిఁ గడమసల్లురు | ద్రావిదితోఁ గ్రీడఁగనుచుఁ దమసంకేత
వ్యాపారనైపుణక్రమ | మేపారవశించిరొక్కయేఁడవ్వీటన్.
- గీ. తరికి వానలుగురిసె భూతలముపండె | బరచమాజారచోరాన్ని భయముపఱచె
భర్తమంతయు నాల్లుపాదముల నడిచె | భర్తరాన్ముఖ్యులవ్వీటఁ దనరుకతన.
- శా. ఈతిరంతయుఁ బారులెంతయుఁ గరంబేపారఁగాఁ జెప్పినన్
జేతోమోదము దక్కి యక్కురుకులశ్రేష్ఠుండు చుర్యోధనం
డైతేనేమి పృథాతనూభవ వివాహదుల్లభిన న్వచ్చనా
జ్ఞాతిశ్చేదనలేనకెమ్మనుచుఁ జిన్నంబోయి యున్నంతటన్.
- సీ. కాంతేయులజయించుటెంతనియనెఁ గర్ణుడనుచితంబనియాడె నాంబికేయుఁ
డిదియేటిమాటనియెను దుస్సనేనుండు పట్టితెత్తమటంచుఁ బలికెకకుని
యర్థరాజ్యమొసంగుడనియెను విదురుండు కార్యమోననియె గంగాతనూజుఁ
డబ్బనుగెల్వరాదనియెఁద్రాచార్యుడంకట నెఱుంగుమరనియెఁగృపుఁడు
ద్రుపదుఁ బరిమార్తమనియెను ద్రోణసుతుండు
సౌముదిసఁబ్రాపులనఁజూచెసోమదత్తుఁ

డవును విదురునింబంపి పాండవులనిటకు

సరగఁ బిలిపింపుఁడనివల్గు సంజయుండు.

క. దుర్యోధనుఁడపుడిట్లును | దుర్యోచనలింతయేల దుష్టాత్మకులక

గార్యముగాదిటఁజేర్చుటమర్యాదుల్ సామలెట్లు మఱిదాయాదుల్.

క. దాయోబోయాయనఁగా | మాయోపాయోద్ధతులు కుమార్తెలు హితమే

ధాయుక్తులబలెనుండురు | దాయాదులువేశవచ్చుదాఁక సహిష్ణుల్.

క. కుడిబిసయింటికిరెండె | స్వదు దలఁతురనంగవలదు భూతలమెఱుంగుక

గుడినుండిమె గుడిత్రాళ్ళె | కుడుగాఁగోయుట సగోత్రగుణములునుమ్మి.

క. ఏయడమది నైరవరికం | బైయుండినఁ గార్యమొప్పదమరించుటకుక

డాయుచు రోయుచుజేసిన | నాయంబగుసఖ్యభోజనంబులు ధాత్రిక.

క. దాయాదులు మాయసము | దాయాదులువచనమధురతామిష సకలా

దాయాదులు కలహమం | దాయాదులుభరణియెఱుంగదా యాదుడుకుల్.

గీ. అయినసేమామె నేమాయనైనసేమి | యంతలేదండ్రుగాకొక్కచెంతనంచు
విదురుఁడోడ్డొంచురమ్మన్నపేగనతఁడు | ద్రుపదపురిజేరిపాండుపుత్రులనుగాంచి.

మ. భృతరాష్ట్రుండు సుయోధనుండు మిముఁడోడైమ్మంచు మమ్మంపిరి

గతిఁ బాంచాలునియింటపాములఁ బడక గర్తవ్యమానేడు మీ

పితృరాజ్యరము సగంబుగొమ్మని సమర్పించంగ నూహించిరి

రతివేగంబున రండటంచు విదురుండొడక మహాత్మాహులై.

ఉ. వెట్టెలుపెట్టుండి క్కరటిబృందముమీఁదను బట్టులెక్రెముల్

గట్టుఁడు యోధయాధములకున్ జగముపైయిదేర్పరింపుఁ డా

రట్టతురంగ భట్టములరాజులకెల్లను బల్లకట్టుండి

వృట్టణమందెరాణువకు బత్తెమువేయుఁ డటంచుఁబల్కుచుక.

ఉ. పైనములైరి పాండునరపాలతనూజులు యజ్ఞసేన భూ

జునియనుజ్ఞ నశ్వములుసాఁగె రథప్రకరంబు వెళ్ళె మ

స్తేనఁగుతండముల్ గదలె నేగెభటచ్చట బోనపుట్టికల్

మైనపుఁజీరవెట్టియలుమంకెనగిత్తులుగాంచె నెన్నడల్.

గీ. పదుచుసంపుమన్న పలుకుచేఁజెవిగా)గె | గుండెపగిలెదిగుబునిండెమిగులఁ

గలఁగెడెందమేఱుగాఁబాటె కన్నీరు | కన్నతల్లి నెనరుగానసయ్యె.

గీ. ఇల్లటంపుమాటకేపాటివాఁడైన | లేఁతరాచబిడ్డలేకపోయె

రాజయోస్వయంవరంజేల చాటించె | వెలఁదిపెండ్లికేమివేగిరంబు.

ఉ. ఎక్కడఁబుట్టె నిక్కలికి యెవ్వరుచన్నిడిరెత్తి పెంచఁగా
నెక్కడమక్కువంబెరిగె యెవ్వరిపాల్ తుదిచేరెఁ జెంతగా
దక్కటదూరదేశమున కంపకమాయని కన్నతండ్రి తా
స్రుక్లెదలంచినం గడుపుచుష్టులుచుట్టెడి నేమిసేయుదుకా.

శా. ఆడుంగున్ననుగంటకన్న సతిగొడ్డారొటయేమేలు నూ
తేఱడుల్పించినఁ గూఁతురేమి సతమాఱువియ్యముల్ కోడలికా
గాఁడంబల్కినఁ దాఁళగావలనెఁగాకాఁగాని తిట్లాడికల్
నేఁడితండ్రియుఁ దల్లివంగడముగానీ పంచుకోనాయెఁగా.

సీ. పాంచాలిపాంచాలి పరిణయేచ్ఛలనున్న లంచానఁదలగడిగించ నెవ్వ
రెవ్వరాఁకొన్నచో నింటియక్కల సెక్కకొలికికెఁ దేదాకుకొనెడువారు.
తెల్లవాఱకమున్నె పల్లెరంబిడి ముఖక్షౌణ్ద్రసాదరసూక్తి సలుపనెవ్వ
రెవ్వరు పొల్కొల్పవచ్చులించినలేపి కన్నులుదుడిచి యాఁకటికినెవ్వ
రచ్చనేయంగవచ్చు సొయిచ్చవచ్చు! నుత్సవముఁజూడఁగూడునోయొకరికొకటి
యొసఁగఁబొసఁగునోమిఁసుకరాదో పరులకుఁబుట్టినిల్లులె నత్తయిల్లెట్టులగును.

ఉ. కాంతులు భర్తరాఱ్ఱులుగా బలుగామిడిగాని యత్తగా
కుంతియు నాఁటినాఁటి కిదిగో పిలిపించెదనంటినా యయో
యింతలసంతలం బరులయిండుల కన్యలధన్యలకా జన
న్యంతిక సంచరంతికల నమ్ములఁజూచి భరింపశక్యమే.

వ. అని వితర్కించి యక్కించి దవలగ్నవలకేంచి మిగుల వగలఁదగులుట గని
దిగులుపడవలదని వలుదక్రొవ్వెదదువ్వి యవ్వికచనయనచకచకలు చేర్చుచేర్చు
క్కఁ జక్కంజెక్కి చెక్కిటి కన్నీటిచా లింఁకొనగోరఁ బాఁమిటి మీటిది
గాదని తొంటిదిగెంటించితాఁ బెట్టిన గట్టి ముక్కరపట్టికింబెట్టికట్టాడి ముత్తి
యంపుఁ గుత్తికంటుచేనంటిచూచి చూచుకంబుల పోఁబునంబాటిల్లు పాటిర
పంక నిచయాంక మచయాయీధిలాంబరంబు సవరగా సవరించి యుదరంబు
నివిరి యరవిరిచఁదంపుటుదిరి యందంపు సుంపంగి విరితండంపుదండ సందిదండ
లాకపూఁటనె వదులయ్యెనని త్రిప్పిత్రిప్పి యరసీ కరశాఖాంగుళీయక గ్రామ
ణులం బోడిమిచేసి పాణితలరేఖ లీక్షించి కన్నుల సెత్తుకొని హత్తుకొని
పొక్కిలి ముద్దుగాని మిక్కిలి సద్దుగనిన నెద్దంపు మొలనూలి చిలుగంటల
చిక్కుదీర్చి చెంగావి చేలనెరుక మీఁగాల్లంగూర్చిపట్టిమట్టియలు పటికి
నార్చు కోరికలత్తుక చిత్తంబుఁబెల్లగింపఁ జనూవల్లి కొఁగిటపల్లియల్లివిల్లి తన

యామతల్లికిఁ దల్లియిట్లనియె.

- మ. ఎదవోజూచెదవో సుదంతికిఁబాలంతిక్షాంతి యొప్పంచుఁ జే
ష్టుదువే నీచదువేలయెంచపు చపుల్ పుట్టింప నీపుట్టిని
ల్లిదెరేఁపే పిలిపించెదం జెదరనీకేలన్లు మేమున్న యీ
పదివేలెండ్లకు నేమిటగడమయోపర్యేందు బింబాననా.
- శా. నీపైఁతీడయె తండ్రికన్నకటులక నీమీఁదిజేదృష్టి నా
కాపంచాసుబు నీవెసుమ్ము గొఱవంకల్ పెంపుడుం జిల్కలుక
నీపల్కుల్ ప్రకటింపఁగా మఱపు గండ్రేమాదృశుల్ రేపె యీ
దీపావళ్యభోత్సవంబునకె తోడైఁబంచెదం దీయ్యవీ.
- ఉ. చిత్రమెఱింగి భర్తలకు నేవలునేయుట భర్తమమ్ము లో
కోత్తర యత్తగారి కెదురుత్తరమెత్తకుమమ్ము యమ్మరో
యెత్తకు వంచినట్టి తలయియ్యమ తొయ్యలులందు సంతయ
త్సుత్తమరాలు మేలసఁగనుండుట భూషణమమ్ము కోమలీ.
- క. కలవారిపడుచుననుచుకా దెలిపెదు సూసడకనేత దీనులఁజుతులీ
పులు గొంచెమిడినఁ బదివేల్ | ఫలియించె నటంచుగానివదరెదు సుమ్మి.
- క. వింటేయనితనయకా వా | ల్పంటింబంపుటకుఁదల్లి కడువెలవెలనై
యంటకు డగ్గుత్తికతోఁ | గంటందడిపెట్టిరింటఁగల కలకంతుల్.
- ఉ. సోదరిమాటు నీకలతలోదరినీదరిదాపె యీపెకుకా
జూదరిగాదు సాదు సమఁజూచిన యట్లనె చూడుపోడ యీ
దాదికొమార్తె యీయమ నదల్పకుమీయని యూడిగానకుకా
జైదలిపిండునిచ్చె నటఁబంపుటకుకా జనయిత్రిపుత్రికెకా.
- క. ఆవేశంబురము పొందుమ హీవల్లభుసుతులు వెదలిరేపురు శంఖా
రావములునిగుడ రింఖా | వ్యావల్లభాహమోహనా రోహణులై.
- గీ. అరుగుదెంచిన వృత్తాంత మాంచితేయుఁ | డెఱిగిదుశ్శాసనాదుల నెదురుపంప
వాహనప్రూహ సకలసన్నాహమహిమఁ | గరిపురికివచ్చి రక్కుంతికన్నసుతులు.
- సీ. హీనవృత్తికిఁజిత్తమింత యొగ్గఁడుగాని సత్యసంభత హరిశ్చంద్రఁడితఁడు
హాలాహరణశేల నావహిల్లఁడుగాని బాహాపటిమ బలభద్రఁడితఁడు
మత్తారిహతికి సామగ్రిగోరఁడుగాని వింటినేర్పునకు ముక్కంటియితఁడు
బడబోదరంబునఁబడి వెళ్లఁడనితాని వాజినెక్కుటకు రేవంతుఁడితఁడు
పాలుప్ర్రుచ్చిలుటకుఁ బాలుపడఁడుగాని భేనుసంరక్షణకువాసుదేవుఁడితఁడు

బలీరయని వీధిజనుడెంచు పాండవేయ | పంచకముగాంచి రప్పడప్పారులెల్ల.

కా. పాంచాలీచలదృక్పరాభవ భయభ్రాంతిక నిలకలేక మి
న్నంచుల్ పాండవేదవ జావలతనేయంబాడియేన్నరుం
డంచుం దక్కినబేడసల్ గవినెనా నప్పార్థుడై బార భా
మంచచ్చంచలతోచనాంచల నికాయంబంత వ్రాలెకవడిక.

క. అందటిపైజేతెడు పొడ | వందిన తుందిలునమందయాను నభస్వ
న్నందన మణిగనియందటి కెందగుటంగికాకికన్నగిరిపురివారల్.

క. నక్కనివాడడలతెజీ | నెక్కుటకుక సవతులేదటేకామినియై
జాక్కనిదొక్కతె లేదట | యక్కరొకనుగొంద మాదయాకులునకులున్.

క. మదిరాక్షికి నేగురుమగ | లదిరా మదిరాగమిపెకని వదరెదవే
పడుగురు పదియేగురుగా | రిది యొకయాశ్చర్యచర్యయే కామినికిన్.

మ. మెలతాకోవెలకుంట నామమొకొమ్మేదిద్దనీప్రాద్ధ వ
ర్తిలెంగా రెండవకొమ్ముదిద్దుటకు బ్రాహ్మచాలదొక్కింతవా
డల పిల్లల్ నగింంచుజప్పటలు గొట్టంగట్టుకొంగూడంగా
దలవీడం బరువెత్త నితైజవ వింతల్ మాడరాల్సెపుగా.

చ. పసపులుపుయనిమ్ము తెలిపావడపై నునుగావిగట్ట ని
మ్మసమ కటితటి పటి సమంచితమేఖలయంచనిమ్ము నె
న్నెసట లసన్నణిఘృణిసూత్నలలంతికవెట్టనిమ్ము వె
క్కసపుచ బిసాకులిమ్మెటుంగుంకమ్ములు చాలవె ముద్దుగుమ్మకున్.

నీ. గౌరాంగికాచంద్రకావించామనచాయ చామకేచక్కన చవలనయన
గొప్పవెకాగట్టి కురుమట్టపుమిటారి కేకాకకీర్ణడ కిసలయ్యా
యలతిచన్నులదానికా హారవల్లరు లున్నతన్ననికెహసన్నతాంగి
బక్కామెకాలేత పాటీరపుంబూతలావైన లలనకెలసదహంగ
వారికొకపక్షమునక గణివన్నెకోక | కొప్పుగుండులవేరుబాగొప్పురవికె
చెప్పజొప్పగునంచుడై నేనీదాని | సకులు సకులాదులనజూడ సాగిరచట.

క. చనుడెంచియాంబికేయున | కును గాంధారికినిమొక్కి కుంజరపురిలో
భనభాన్యవస్తునిస్తుల | ఘనతవనిందిరి కుమారకంఠీరపులై.

నతనయవర్ణమున కన్నను సనువుగ బాండునందనగ్రామణులన్
ఘనఘృణులన్ దినమణులన్ | ధనమణులన్ బెద్దతండ్రి దనిపెన్ మనిపెన్.
హస్తపురములోననైదేడులున్నంత | సంతకాత్మజానకు నాంబికేయుం

- డర్క రాజ్యమిచ్చి యభిషిక్తుఁగావించె | సకలబంధుసంఘసమ్మతముగ.
- క. అభిషిక్తుఁజేసి యిభవుర | విభుఁడింద్రప్రస్థమనెడువీడిచ్చినఁ. బాం
డుభవుండు భీమసేన | ప్రభృతులతో భూమియేలఁ బ్రాభవలీలన్.
- సీ. గంటెడునేలైనఁ బంటకబ్బనిచేను పింపిళ్ళు గూయనిగుంపువైరు
సేనపాతరకూల్పు లేనిహాళికహాళి బానెడుపాలీని పాడియాపు
పాడిచితేనెక్కడఁ బ్రొద్దాయెననిపెద్ద జేజేయిడని ద్విజరాజరాజి
వంతకు పేరుండై విజ్ఞవీఁగనిబేరి పుట్టుభోగుటగాని భూభుజులును
బన్నిదమునకుఁగాన మెప్పట్టునందు | ధరణితరుణి శిరోమణి దారకరణి
తరణిశరణిభవద్దామ ధర్మరాట్పు | సన్నభుజపీఠిఁగాపురంబున్నకతన.
- ఉ. తమ్ముడు దోర్బలాధ్యుఁడఁట తమ్మునితమ్ముడు గార్ముకంబుచే
నిమ్ముహివార్తకెక్కెనఁట యిద్దఱు తక్కినతమ్ములజిల్లో
దుమ్ములురేఁచుశూరులఁట దుర్మదవైరుల ధర్మకర్మతుం
డమ్మరొ ధర్మరాజుఁ గొనియాడఁగఁ జెల్లదెయ్యెల్ల దేశముల్.
- క. అపదలుగదలరాజ్యము | చేపడు జయమబ్బునీరులుచేరున్ బహుక
న్యా పాణిగ్రహమలవడు | నీపాంచాలీపరిణయమించుకవిన్నన్.
- క. అనివై శంపాయనముని | వినిపించినవిని వినీతవిమలాత్మకుఁడా
జనమేజయ జగతివిభుఁ | డనురాగ సుధాద్ధి నూలలాడుచునుండెన్.
- మ. భ్రాతృమాత్రకుటీ విలంఘన గళద్భూదేవతాదీనతా
ముకుటీరాజతటి పటిష్ఠరుచినిర్ముక్తాపరాశాతనూ
ప్రకటీభూత కటీరహటక పటీపర్యంక హస్తాంబుజా
సుకటీరత్నసుటీ కుచామణితటిర్ముక్తాల్లయపాంక్షా.
- క. శతకరపుష్కరిణీ విక | నీత సరసీరుహమరందసేవాహవా
గతచరితదురిత విరహిత | హితమారుత శీత సురభి మృదపర్యంకా.
- మాలిని. దితిసుతనుతకోటీ దేవపూజార్హవేటీ | కృతనటనపద్మాటీ కీర్తితాగార
శతమఖముఖజూటీ సంచరత్నాదధాటీ | హతనతదురితాటీకాతి కార్వణ్య
గద్య. ఇది శ్రీమద్రామభద్ర భజనముద్ర కవిపట్టభద్ర కాండవేయాధిప వరసప్త
సేరససారస్వతలహరిపరిపాక కాకమాని ప్రబోధబుధకవి సార్వభౌమశై
లింగభట్టపుత్ర కౌండిన్యగోత్ర భాగధేయమూర్తి నామధేయప్రణీతంబైన
పరిణయంబును మహాప్రబంధంబునందు సర్వంబును బంచమాశ్వాసవ

